

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**Malatya Kent Merkezindeki Farklı İki Lisede
Öğrencilerin Afet Bilinç Düzeylerinin Ölçülmesi**

Büşra ÖZEN

HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. M . Fikret GENÇ**

Yüksek Lisans Tezi-2020

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**MALATYA KENT MERKEZİNDEKİ FARKLI İKİ LİSEDE AFET
BİLİNÇ DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ**

Büşra ÖZEN

**Halk Sağlığı Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Metin Fikret GENÇ**

**MALATYA
2020**

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
SİMGELEK VE KISALTMALAR DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
TABLÖLÖR DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Afetle İlgili Tanımlar	3
2.1.1. Afet	3
2.1.2. Acil Durum	3
2.1.3. Risk	4
2.1.4. Tehlike	5
2.1.5. Kriz	5
2.1.6. Afet Yönetimi	5
2.1.7. Afet Yönetim Evreleri	6
2.2. Afetlerin Sınıflandırılması	8
2.3. Afetlerin Etkileri	8
2.3.1. Doğrudan Etkiler.....	8
2.3.2. Dolaylı Etkiler.....	9
2.3.3. İkincil Etkiler	9
2.4. Afet Eğitimi	9
2.5. Dünyada Afetsellik ve Afet Eğitimi	10
2.6. Türkiye’de Afetsellik ve Afet Eğitimi	11
2.6.1. Türkiye’nin Afetselliği	11
2.6.2. Türkiye’de Afet Eğitimi.....	12
2.7. Malatya’nın Afetselliği	13
2.8. Milli Eğitim Bakanlığı Müfredatında Afet Eğitimi	16
3. MATERYAL VE METÖD.....	18
3.1. Araştırmanın Türü.....	18
3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı	18
3.3. Araştırmanın Evreni.....	18
3.4. Verilerin Toplanması	18

3.5. Anket Formu	19
3.5.1. Afete Hazırlık Ölçeği.....	19
3.6. Araştırma Plan ve Takvimi	20
3.7. Araştırmanın Değişkenleri	20
3.8. Verilerin İstatistiksel Analizi	21
3.9. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	21
3.10. Etik Kurul Onayı.....	21
4. BULGULAR.....	22
5. TARTIŞMA	43
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	49
KAYNAKÇA.....	52
EKLER.....	60
EK-1. Özgeçmiş.....	60
EK-2. Etik Kurul Onay Formu	61
EK-3. Anket İzni.....	62
EK-4. Anket Formu	63

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim süresince akademik bilgi ve deneyimleri ile bana büyük katkılar sağlayan; çalışmanın başından sonuna kadar anlayışını, sabrını ve desteğini her daim hissettirerek beni motive eden değerli hocam ve tez danışmanım sayın Prof. Dr. Metin Fikret GENÇ'e,

Aktardıkları bilgi birikimleri ile emekleri olan İnönü Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı değerli hocalarım; Prof. Dr. Ali ÖZER'e, Prof. Dr. Erkan Pehlivan'a ve Prof. Dr. Gülsen GÜNEŞ'e,

Çalışmam boyunca desteğiyle yanımda olan, her sorumu anlayışla karşılayan, bilgisi ve emeği ile büyük destek veren Dr. Öğr. Üyesi Deniz SAY ŞAHİN'e,

Hayatımın her aşamasında yardım ve desteklerini esirgemeyen, verdiğim her kararda arkamda olan, haklarını asla ödeyemeyeceğim ailem ve nişanlıma,

Bu çalışmaya gönüllü olarak katılan bütün katılımcılara, tez sürecinde bana destek olan bütün meslektaşlarıma ve arkadaşlarıma,

Sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Büşra ÖZEN

ÖZET

Malatya Kent Merkezindeki Farklı İki Lisede Öğrencilerin Afet Bilinç Düzeylerinin Ölçülmesi

Amaç: Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Battalgazi Fatih Anadolu Lisesi ve Yeşilyurt Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören öğrencilerin afet bilinci düzeylerini belirlemek ve elde edilen bulgulardan yola çıkarak eksiklik görülen durumlar için öneriler sunmaktır.

Materyal ve Metot: Çalışmamız kesitsel tipte bir çalışma olup FAL ve AMTL'nde öğrenim gören 426 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Kullandığımız anket formunda öğrencilerin sosyodemografik özellikleri, afet ile ilgili genel bilgi soruları ve Afete Hazırlık Ölçeği kullanılmıştır. İstatistiksel analizlerde Student t, One Way ANOVA, Ki-Kare testleri kullanılmıştır ve anlamlılık değeri $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin toplam puan ortalaması 104.4 ± 13.9 olup, en düşük puan 52, en yüksek değer 161'dir. Öğrencilerin 276'sının (%64.8) afetlere hazır olmadığı görülmüştür. Öz yeterlilik puanları yönünden iki grup arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı olup ($p<0.05$) Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin öğrencilerinin puanları yüksek bulunmuştur. FAL'de daha önce afet yaşama ile toplam puan arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir. ($p<0.05$) Afet tatbikatına katılan öğrencilerin toplam puanı katılmayan öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek saptanmıştır. ($p<0.05$)

Sonuç: Öğrencilerin çoğunun afetlere karşı hazırlıklı olmadıkları ve herhangi bir afet eğitimi almadıkları görülmüştür. AMTL'nin öz yeterlilik toplam puan ortalaması FAL'ne göre yüksek çıkmıştır. Bu durumda ders müfredatları içerisinde afet eğitimine daha fazla ağırlık verilmeli, gerekirse seçmeli derslerle doğal afetler gibi konuların, çevredeki risklerin çocukların öğrenmesi sağlanmalıdır. Öğrencilerde afet bilinci kazandırabilmek için ailelerinde bu eğitim sürecine dâhil edilmesi gerekmektedir ve okullarda yapılan tatbikatların artırılması ve düzenli olarak tekrarlanması sağlanmalı, eksiklikler görülerek önlemler alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Bilinci, Afet Eğitimi, Afete Hazırlık

ABSTRACT

Measurement of Disaster Consciousness Levels of Students in Two Different High Schools in Malatya City Center

Aim: This study aimed to determine the disaster consciousness levels of the students studying in Battalgazi Fatih Anatolian High School and Yeşilyurt Atatürk Vocational and Technical Anatolian High School affiliated to Malatya Provincial Directorate of National Education and to offer suggestions for the situations where deficiencies are found based on the findings.

Material and Method: The study is a cross-sectional study conducted on 426 students studying at FAL and AMTL. In the questionnaire we used, socio-demographic characteristics of students, general knowledge questions about disaster, and Disaster Preparedness Scale were used. In statistical analysis, Student t, One Way ANOVA, Chi-Square tests were used, and the significance value was accepted as $p < 0.05$.

Results: The total score average of the students is 104.4 ± 13.9 , the lowest score is 52, and the highest value is 161. It was observed that 276 of the students (64.8%) were not ready for disasters. The difference between the two groups in terms of self-efficacy scores was statistically significant ($p < 0.05$). The scores of students of Atatürk Vocational and Technical Anatolian High School were found high. In FAL, the relationship between the previous disaster and the total score was statistically significantly higher. ($P < 0.05$) The total score of the students who participated in the disaster exercise was found to be significantly higher than the students who did not participate. ($P < 0.05$)

Conclusion: It was observed that most of the students were not prepared for disasters and did not receive any disaster education. The self-efficacy total point average of AMTL was higher than FAL. In this case, it is suggested that more emphasis should be placed on disaster education within the curriculum, and if necessary, children should be informed about the issues such as natural disasters and the risks in of the environment, in the scope of elective courses. Moreover, in order to raise the awareness of disaster among students, their families should be involved in this training process, and the disaster exercises carried out in schools should be increased and repeated on a regular base, and measures should be taken by seeing the deficiencies.

Key Words: Disaster, Disaster Awareness, Disaster Education, Disaster Preparedness

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AFAD	: Afet ve Acil Durum Müdürlüğü
AHEB	: Afete Hazırlık Eğitim Birimi
AKUT	: Arama ve Kurtarma Derneği
AMTL	: Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
AO	: Aritmetik Ortalama
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
FAL	: Fatih Anadolu Lisesi
GSYİH	: Gayrisafi Yurt İçi Hasıla
HFA	: Hyogo Çerçeve Eylem Planı
ISDR	: International Strategy for Disaster Reduction
JICA	: Japan International Cooperation Agency
KBRN	: Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik, Nükleer
KRDAE	: Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MMI	: Modified Mercalli Intensity Scale
n	: Sayı
OKS	: Olay Komuta Sistemi
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
SS	: Standart Sapma
SSG – TAG	: Sivil Savunma Görevlileri ve Toplum Afet Gönüllüsü
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
UNDRR	: United Nations Office For Disaster Risk Reduction
UNISDR	: International Strategy For Disaster Reduction
WHO	: World Health Organization
YOTA	: Yapısal olmayan tehlikelerin azaltılması

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
Şekil 2.1. Müdahale seviyesine göre olay, acil durum ve afet yönetiminin önem ve kapsamı.....	4
Şekil 2.2. Modern afet yönetim sistemi.....	7
Şekil 2.3. AFAD, 2018 Türkiye deprem tehlike haritası.....	11
Şekil 2.4. Türkiye yıllara göre deprem sayıları	12
Şekil 2.5. Malatya ili haritası.....	14
Şekil 2.6. Doğu Anadolu Fay Zonu (DAFZ)'nun oluşturan segmentler	15

TABLolar DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 2.1. Afet yönetim sürecinin evreleri	6
Tablo 2.2. İlköğretim (ilkokul ve ortaokul) ders müfredatındaki afet ile ilgili kazanımlar	17
Tablo 2.3. Ortaöğretim ders müfredatındaki afet ile ilgili kazanımlar	17
Tablo 3.1. Afete Hazırlık Ölçeği Yanıt Puanlaması	20
Tablo 4.1. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyodemografik özelliklerinin dağılımı .	22
Tablo 4.2. Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerine yönelik sosyodemografik özelliklerin dağılımı	23
Tablo 4.3. Araştırmaya katılan öğrencilerin genel afet bilgi düzeyleri.....	24
Tablo 4.4. Afete Hazırlık Ölçeği'ne verilen cevapların yüzdeler dağılımı	25
Tablo 4.5. Ölçek alt grup puanlarının okullara göre karşılaştırılması.....	30
Tablo 4.6. Toplam puanın okullara göre karşılaştırılması	31
Tablo 4.7. Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bölümlerine göre toplam puanın karşılaştırılması	31
Tablo 4.8. Fatih Anadolu Lisesi sınıflarına göre toplam puanın karşılaştırılması	32
Tablo 4.9. Fatih Anadolu Lisesi sınıflarına göre toplam puanların karşılaştırılmasının Post Hoc Analizi	32
Tablo 4.10. Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi sınıflarına göre toplam puanların karşılaştırılması	32
Tablo 4.11. Cinsiyete Göre Toplam Puanların Karşılaştırılması	33
Tablo 4.12. Baba eğitimine göre toplam puanların karşılaştırılması	34
Tablo 4.13. Daha önce afet yaşamaya göre toplam puanların karşılaştırılması.....	35
Tablo 4.14. Afette can kaybı yaşamaya göre toplam puanların karşılaştırılması	35
Tablo 4.15. Afetlere yeterince hazırlığa göre toplam puanların karşılaştırılması.....	36
Tablo 4.16. Evinizde afet çantası bulunmasına göre toplam puanların karşılaştırılması	37
Tablo 4.17. Afet eğitimi alanlara göre toplam puanın karşılaştırılması.....	37
Tablo 4.18. Eğitimin nereden alındığına göre toplam puanların karşılaştırılması	38
Tablo 4.19. Afet tatbikatına katılıma göre toplam puanların karşılaştırılması	39
Tablo 4.20. Afet riski bilgisine göre toplam puanların karşılaştırılması.....	40
Tablo 4.21. Okul türüne göre afet çantasının olup olmasının analizi	40
Tablo 4.22. Okul türüne göre afetlere yeterince hazırlığın olup olmasının analizi... 41	

Tablo 4.23. Okul türüne göre afet riski bilgisi olup olmamasının analizi.....	41
Tablo 4.24. Daha önce afet yaşıyıp yaşamamaya göre yeterince hazırlık durumunun analizi.....	42
Tablo 4.25. Afet eğitimi almaya göre afetlere yeterince hazırlık durumunun analizi ...	42

1. GİRİŞ

Afetler, doğada yaşayan tüm canlıların günlük yaşantısını kesintiye uğratan, can kaybı, fiziksel, psikolojik, ekonomik ve sosyal kayıplara neden olan, çevreyle ilgili sistemi etkileyerek ikincil afetlere sebep olabilecek insan veya doğal kaynaklı olaylardır (1). Dünya üzerinde son 30 yılda görülen 15 binin üzerindeki bir afette 9 milyardan fazla insan ve Avrupa’da ise 33 milyon insan etkilenmiştir. Son yüzyılda Türkiye’de ortalama 9 milyon insan afetlerin etkilerine maruz kalmıştır (2). Dünya genelinde görülen 31 çeşit doğal afetin 28 tanesi meteorolojik kaynaklıdır. Doğal afetlerin çeşitleri, etkileri ve önemleri ülkeden ülkeye farklılık gösterebilir (3).

Genellikle öngörülemeyen ve engellenemeyen doğal olayların günlük yaşamın bir parçası haline gelip, bu olayların afete dönüşmesi halinde afetlerle birlikte yaşama kültürünün tüm topluma yerleştirilmesi gerekmektedir. Böylelikle; toplumun her kesimi afetler konusunda eğitilmeli ve bu sayede doğal olaylar afet haline gelmeden diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de hazırlıklı olup, afetlerle baş edilmelidir (4).

Türkiye başta deprem riski altında olan bir ülke olmak üzere, toprak kayması, seller gibi diğer birçok afette sık sık görülmektedir. Türkiye’de 1999 yılında görülen Marmara (Kocaeli) Depremi’nde 18 milyon insan yaşamını kaybetmiş, ortalama 44 bin insan yaralanmış ve 20 milyondan fazla insan ise etkilenmiştir. 2011 yılında Van’da meydana gelen bir diğer depremde ise 644 kişi hayatını kaybetmiş ve yaklaşık 2000 kişi deprem sonucu yaralanmıştır (5). Ülkemizde en son görülen 24 Ocak 2020’deki Elazığ (Sivrice) Depremi’nde 45 kişi hayatını kaybetmiş ve 1631 kişi ise yaralanmıştır (6). Depremlerin yanı sıra ülkemizde her yıl meydana gelen heyelan ve sel gibi doğal afetler büyük can kayıplarına ve ekonomik kayıplara sebep olmaktadır.

Afet eğitimleri incinebilir toplumdaki her bireye afetlerin olumsuz etkileri ve sonuçları hakkında bilinçlendirip afetlerin her safhasında (zarar azaltma/risk azaltma, hazırlık, müdahale, iyileştirme) toplum kapasitesini arttırıp, incinebilirliklerini azaltmayı hedefleyen bir stratejidir. Toplumda afet bilinci ve kültürü oluşturmanın en önemli adımı eğitimlerin etkin olması ve yönetim aktiviteleri ile sağlanacaktır (5).

Malatya ili Doğu Anadolu Fay zonuna yakın olması ve bir kısmının ise fay hattı üzerinde kurulmuş olmasından kaynaklı birinci derece deprem bölgesi olarak risk altındadır. Yerleşim alanlarının özellikleri, şehrin tektonik hat üzerinde bulunması,

çarpık kentleşme gibi faktörler nedeniyle meydana gelebilecek bir depremde hasar ve kayıplar fazla olacaktır (7).

Yetişen genç toplumun afet bilinç düzeylerinin olması gerekenin çok altında olması nedeniyle afetler konusunda geleceğe sağlam adımlar atılması ve güvenle bakılmasına engel teşkil etmektedir. Bu sebeple tüm düzenleme ve tedbirlere rağmen halkın afet bilincine sahip olmaması afet yönetim sisteminin güçlenmesi üzerindeki en büyük engeldir (8).

Çalışmanın Hipotezi; Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin afet bilinç düzeyleri Fatih Anadolu lisesi öğrencilerinden daha yüksektir.

Bu çalışmanın amacı; ülkemizde üniversite öğrencilerine, ilköğretim öğrencilerine, 112 sağlık personellerine, hemşirelere, öğretmenlere ve itfaiye personelleri üzerinde yapılmış afet bilincini ölçmeye yönelik çok çalışma olmasına rağmen lise düzeyindeki öğrenciler üzerinde yapılan bir çalışma bulunmamaktır (8, 12, 13, 16, 19, 23, 28). Yeni gelen neslin afet bilinç kültürünün oluşturulması çok önemlidir. Ayrıca; Malatya ilinin jeolojik olarak deprem, kütle hareketleri, çığ ve taşkınlar gibi afetlere karşı risk altında oluşu sebebiyle toplum afetlere karşı hazırlıklı olmalı ve bilinçlendirilmelidir. Bu sebeple; Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Battalgazi Fatih Anadolu Lisesi ve Yeşilyurt Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören öğrencilerin afet bilinci düzeylerini belirlemek ve elde edilen bulgulardan yola çıkarak eksiklik görülen durumlar için öneriler sunmak amaçlanmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Afetle İlgili Tanımlar

2.1.1. Afet

Literatürdeki en geniş tanımıyla afet “ İnsanları, çevreyi ve diğer tüm canlıların yaşamlarını olumsuz etkileyen, hayatı kesintiye uğratan, eldeki imkânların yetersiz kaldığı fiziksel, maddi ve sosyal kayıplar doğuran doğal ya da insan kaynaklı olgudur.” olarak tanımlanmıştır (9).

Başka bir ifadeyle afet; meydana geldiği andan itibaren hızlı bir müdahale gerektiren, birden fazla kurum ve kuruluşun eşgüdümlü olarak çalışmasına ihtiyaç duyulan, doğa, insan ve teknolojik kaynaklı olaylardır (10).

Birçok tanımı olmasına rağmen afetlerin oluş ve sonucu itibariyle beş ortak özelliği bulunmaktadır (10, 11, 12):

1. Herhangi bir sebepten dolayı, doğal dengenin bozulması,
2. Süregelen yaşamın bu bozukluktan ötürü kaybolması,
3. Gerçekleşen bu olumsuz durumun, ciddi bir şekilde can ve mal kayıplarına sebep olması,
4. Meydana gelen sonuçlarla mücadelede yerel imkânların yetersiz kalması,
5. Sonucun büyüklüğüne göre; bölgesel, ulusal veya uluslararası desteğe ihtiyaç duyulması.

Bir afet meydana geldiğinde, o afetten zarar görebilirliği en çok olan kesim afetin olduğu yerleşim bölgesinde yaşayanlardır. Aslında afetler doğrudan bir olayın kendisi değil, olayın meydana getirdiği sonuçtur (13).

2.1.2. Acil Durum

Meydana geldiği andan itibaren hemen müdahale gerektiren, bölgesel imkânlarla çözülebilen tüm durumlardır (14).

Türkiye Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın teşkilat ve görevleri hakkındaki 5902 sayılı kanunun 2. maddesine göre acil durum; toplumun tamamının veya belli kesimlerinin normal hayat ve faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan ve acil müdahaleyi gerektiren olaylar ve bu olayların oluşturduğu kriz halidir (15).

Ülkemizde en çok görülen acil durumlara; yaralanmalara sebep olan trafik kazaları, ikamet yangınları, bulaşıcı hastalıklar (domuz gribi, kuş gribi vs.), endüstriyel kazalar, zehirlenmeler ve patlamalar örnek olarak verilebilir (16).

Bilim adamlarına göre acil durum; afetlerden daha basit, fakat günlük hayatımızda yaşadığımız olaylardan daha önemlidir (17).

Şekil 2.1. Müdahale seviyesine göre olay, acil durum ve afet yönetiminin önem ve kapsamı (18).

2.1.3. Risk

Meydana gelebilecek bir tehlikenin o bölgede yaşayan insanlara, doğal yapıya, kültür kaynaklarına ve alt yapı tesislerine verebileceği potansiyel olumsuz etkidir (18).

Afetlere dair risk, zarar görülebilirlik ile insan veya doğa kaynaklı tehlikelerin etkileşimi neticesinde görülebilecek afet sonucu ortaya çıkan hasar ve kayıplardır. Başka bir deyişle, afet olduktan sonra yaralanmalar, uzuv kayıpları, salgın hastalıklar, ölümler ve maddi zararlar riski tanımlar (16).

Afetlerin sonuçları incelendiğinde, olanakları daha fazla olan toplumlar afetlere karşı daha az risk altındadır (16). Risk, tehlikelerin afete dönüşmesi olayı olduğu için afet öncesi yürütülmekte olan risk analizi çalışmaları ile önlenir. Her tehlikenin doğuracağı sonuç benzer değildir; risk tehlikenin oluşmasının yanında etkisinin şiddetini de kapsayan bir kavramdır (17).

2.1.4. Tehlike

Tehlike; toplumlari ekonomik, sosyolojik, psikolojik ve fiziksel olarak etkileyerek, can kayiplarina, maddi hasarlara neden olan, yasam alanlarina kulturel kaynaklara zarar verme potansiyeli olan insan veya dogu kaynakli tum olaylardir (16).

2.1.5. Kriz

Bektas Sari, Hikmet Yavas'in calismasindan yaptigi alintida krizi şöyle aktarmaktadir: "Kriz; beklenmedik bir anda birden bire ortaya çikan ve olağan hayati olumsuz etkileyip, günlük yasam sartlarini tehlikeye düşüren olaylardir. Dönüm noktasina gelindiğini ve acil durumu belirtir. Krizleri afet aninda iyi yönetebilmek için o duruma önceden hazırlıklı olmak, gerekli tum uygulama, eğitim ve tatbikatların yapılmış olması gerekmektedir. Çünkü yapılan uygulamalar ile hem kriz ekibine hem de bölge halkına kriz durumunda neler yapılabileceği hakkında ön bilgi verilmiş olacaktır. Eğitim, uygulama ve tatbikatlar krize müdahale becerisini arttıracaktır (19)."

2.1.6. Afet Yönetimi

Yerleşim birimlerini ve kurum/kuruluşları etkileyen herhangi bir afet (deprem, sel, heyelan vb.) olduğunda tum faaliyetler durmaktadır ve uzun süre boyunca kurum ve kuruluşların işlevlerini yerine getirmesini engeller. Bu durumda komşu yerleşim birimleri ve kurumlardan yani dışarıdan gelen yardımlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu nedenle; ülke sınırları içindeki doğal ya da insan kaynaklı afetler sırasında meydana gelen, can kayıplarını, çevre ve kültürel yapılarda oluşan maddi ve manevi kayıpların/zararların önlenip, risklerin belirlenip azaltılması, tatbikat, eğitim gibi hazırlık çalışmalarının yapılması, tahmin ve erken uyarı sisteminin geliştirilmesi, kayıp/zararların artmasını engellemek için acil yardım ve iyileştirme çalışmalarının daha hazır bir şekilde tum usul ve esasları ile bütünleşik afet yönetimi kapsamında ele alınmaktadır (18).

Afet Yönetimi; doğal afetlerin ve beraberinde oluşabilecek ikincil teknolojik afetlerin meydana getirdiği etkilerin azaltılması için afet öncesi, afet anı ve sonrasında organizasyonun sağlanması, stratejilerin ve yönetimsel kararların uygulanması ile oluşturulan sistematik bir eylemdir (20).

Afetlerin önlenmesi ve hazırlık, zarar azaltma, iyileştirme aşamalarında afetlere karşı anında, etkili ve hızlı bir şekilde arama kurtarma, barınma, ilkyardım ve

rehabilitasyon çalışmalarının en iyi şekilde yürütülmesi için, eldeki tüm kaynakları ve imkanları etkili bir şekilde kullanılmasını gerektiren sürekli bir kavramdır (20).

Afet yönetiminin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için toplumun tüm kurum ve kuruluşlarıyla koordineli bir şekilde tüm kaynakların yönlendirilmesi ve yönetilmesi gerekmektedir. Afet anında sağlık hizmetlerinin önemi büyüktür ve bu konuda alanında önceden eğitim almış personelin görev alması sürecin etkililiğini arttırmaktadır (10, 12).

2.1.7. Afet Yönetim Evreleri

Afet yönetimi öncelikli olarak afet öncesi dönem yönetimi ile afet anında ve afetlerden sonraki dönem yönetimi olmak üzere iki ana evreye ayrılır. Afet öncesi dönem yönetimi, herhangi bir afet meydana gelmeden önceki dönemde yapılan faaliyetleri kapsamaktadır. Bu dönemde yapılan faaliyetlere risk yönetimi denir. Afet sonrası dönem yönetimi ise afet sırasında ve sonrasında yapılan işlemleri içerir. Bu dönemde yapılan faaliyetlere kriz yönetimi denir. Kriz yönetimi, afet anında ve sonrasında acil yardım, arama kurtarma gibi çalışmaları içerir (18).

Afet yönetiminin ana bileşenleri; risk azaltma ve zarar azaltma evresi, hazırlık, müdahale evresi ve iyileştirme evresidir. Fakat bu evreler, tahmin ve erken uyarı, afetler, etki analizi, ihtiyaç analizi gibi alt evreleri de kapsamaktadır (18, 22, Tablo 1).

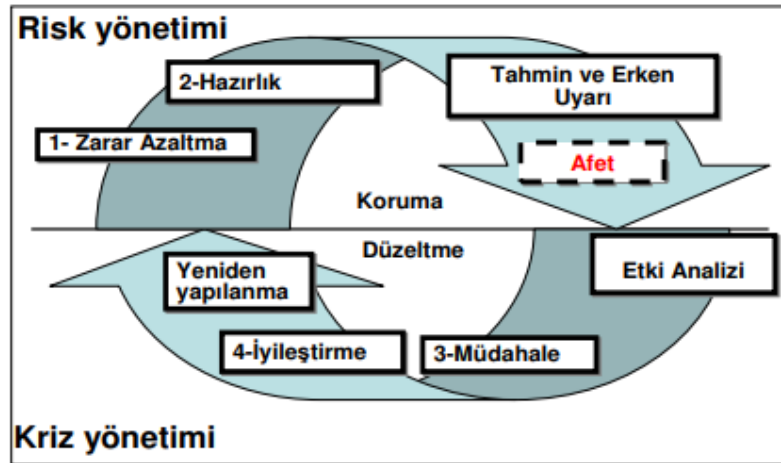
Tablo 2.1. Afet yönetim sürecinin evreleri (18, 22)

Afet Yönetim Sürecinin Evreleri		Alt Evreler
1	Zarar azaltma ve Risk Azaltma Evresi	Risk İletişimi Uluslararası Risk Azaltma Politikaları Olay Komuta Sistemi(OKS)
2	Hazırlık Evresi	Planlama Tahmin ve Erken Uyarı Afetler Etki Analizi Tatbikatlar Eğitim
3	Müdahale Evresi	Etki ve İhtiyaç Analizleri Olay Yeri Yönetimi Erken İyileştirme
4	İyileştirme Evresi	Orta ve Uzun Vadeli İyileştirme Yeniden Yapılandırma

Gülcan Taşkiran, Mikdat Kadioğlu'nun çalışmasından yaptığı atıfa göre; bu evreleri etkili bir şekilde uygulamak için yapılacak planlama ve organizasyonun, tüm afetlerin ve risklerin göz önünde bulundurulup gerekli görev paylaşmalarının yapılması ile mümkün olacaktır. Yönetim aşaması içerisinde tüm paydaşlar ile uzmanlıkları doğrultusunda eşgüdümlü çalışması ve sürekli iletişim halinde olunması gerekmektedir. Afet yönetiminde 4 ana evrenin etkililiği kamu, özel sektör ve gönüllü kuruluşların koordineli ve entegre bir şekilde çalışması ile sağlanabilmektedir (17, 22).

Zekiye Göktekin, Damon Coppola'nın kitabından yaptığı atıfa göre; her yıl birçok kez, bir veya daha fazla ülke afetlerde müdahalede yönetim kapasitesini aşarak, imkânların yetersiz kalması durumunu yaşamıştır. Afetten etkilenen ülkeler böyle durumlarda dış kaynaklara ihtiyaç duyup, kendilerine paydaş arayışına girmektedirler. Uluslararası afet yönetiminin tanımı gereği bu işbirliği olmalıdır. Bu kapsamda uluslararası afet yönetiminde paydaşlar şunlardır (23):

- Kazazedeler/Afetzedeler
- Ulusal ilk müdahale ekipleri
- Etkilenen lke hkmetleri
- Paydaş lke hkmetleri
- Uluslararası finansal kurumlar
- Uluslararası organizasyonlar
- Yerel dernek ve organizasyonlar
- Kar amacı gütmeyen kuruluşlar (STK)
- Özel kuruluşlar(iş dünyası ve sanayi)
- Yerel gönüllüler

şekil 2.2. Modern afet yönetim sistemi (18, 20)

2.2. Afetlerin Sınıflandırılması

Afetler çeşitli çalışmalarda farklı şekilde sınıflandırılmaktadır. Fakat genellikle doğal ve insan kaynaklı olmak üzere ikiye ayrılır. Afetlerin etkileri ise meydana geliş şekilleri, meydana gelme sıklığı, ülkenin iklimi ve coğrafyasına göre değişmektedir (23,24).

Doğal afetler toplumun yaşamını kesintiye uğratan, can ve mal kayıplarına sebep olabilen doğa olaylarıdır. Doğal afetleri kendi arasında sınıflandırılması ise; jeolojik afetler (deprem, tsunami, heyelan, kaya düşmesi), meteorolojik afetler (yıldırım, fırtınalar, hortumlar), klimatolojik afetler (kuraklık, sıcak dalgası, orman yangınları), hidrolojik afetler (sel) ve biyolojik afetler (bulaşıcı hastalıklar, salgın hastalıklar, böcek istilaları, veba vb.) olarak ayrılır. İnsan kaynaklı afetler ise insanların neden olduğu veya insanların yerleştiği bölgelerde sıklıkla görülen afetlerdir. Bunlar ateşli silah çatışmaları, boykot, grev gibi toplumsal olaylar, maden kazaları, biyolojik saldırılar, bomba tehditleri, iş kazaları, sabotajlar, endüstriyel kazalar vb. olaylardır (18, 19).

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ise doğal afetleri yavaş gelişen doğal afetler (şiddetli soğuklar, kıtlık ve kuraklık) ve ani gelişen doğal afetler (deprem, taşkınlar, kaya düşmesi, toprak kayması, fırtına, hortumlar, çığ, volkan patlamaları ve yangınlar) şeklinde sınıflandırmıştır. İnsan kaynaklı afetleri de endüstriyel kazalar, göç ve savaş olayları, taşımacılık kazaları, Kimyasal Biyolojik Radyolojik Nükleer (KBRN) tehditler, aşırı kalabalıktan ötürü meydana gelen kazalar olmak üzere sınıflandırmaktadır (24).

2.3. Afetlerin Etkileri

Afetleri toplum üzerindeki etkileri ve ülke ekonomisi üzerindeki etkilerini doğrudan, dolaylı ve ikincil etkiler olarak sınıflandırabiliriz (25).

2.3.1. Doğrudan Etkiler

Doğal afetler sosyolojik, psikolojik, ekonomik olarak birçok probleme neden olmakla kalmayıp aynı zamanda ülke politikasına, insan yaşamına ve kültürel kaynaklara yönelik büyük bir tehdittir. Doğrudan etkiler afetin devlet mülkiyetine, nüfusu ve iş yaşam şartları üzerindeki etkilerdir. Can kayıpları, afet sonucu yaralanmalar, eşya kayıpları, tarım ve hayvan ürünlerinin kayıpları, alt yapı sorunları, kültürel miras ve müzelerde kayıplar, arama kurtarma, acil yardım, barınma hizmetlerinin giderleri, beslenme, tedavi giderleri, haberleşme ve ulaştırma

hizmetlerinde aksamaların giderleri, çeşitli yapılarda onarım giderleri gibi unsurlar doğrudan etkilerdir (22, 25).

2.3.2. Dolaylı Etkiler

Afetlerin devlet mülkiyeti, kültürel miras, nüfus ve iş yaşamı üzerindeki etkilerinin yanı sıra afet sırasında zarar gören kaynakların kaybindan dolayı üretim kayıpları yaşanmaktadır. Sağlık ve eğitim gibi hizmetlerin kesilmesinden dolayı hizmet kayıpları, ticaret ve turizm sektörlerinde kısa ya da uzun vadeli gelir kayıpları, üretim yetersizliğinden dolayı ortaya çıkan fiyat artışları, eldeki kaynakların ilk yardım, arama kurtarma, beslenme ve barınma gibi hizmetlere yoğunlaştırılmasından ötürü diğer alanlarda yatırımın azalması, göç, afetzedeler ve kimsesiz kalanların sebep olduğu sosyal maliyetler dolaylı etkilerdir (22, 25).

2.3.3. İkincil Etkiler

Üretim kaybının sebep olduğu pazar kaybı, depremden etkilenen bölgelere kaynakların yoğunlaşmasından ötürü aşırı fiyat artışları, yıllık maliyetlerin aşırı artması, ödemeler dengesinin bozulup, parasal kaynakların azalması, dış borçlanma ve ek vergi ihtiyacının kaçınılmaz olması ikincil etkilerdir.

Fakat çoğu araştırmacılar tarafından 21.yy da afet etkilerinin klasik etkilerden daha çok hızlı şehirleşme, teknolojiye aşırı bağımlılık gibi durumlardan dolayı çok fazla karmaşık olacağı söylenmektedir (25).

2.4. Afet Eğitimi

Afet eğitimi; bir afet meydana gelmeden önce başlayıp, afet sırasında ve sonrasında yapılacak uygulama ve faaliyetlerin disiplinli bir ortam altında ele alan eğitimlerdir (19).

Bir başka deyişle, bir afetin meydana getirebileceği zararlarla mücadele edebilme kültürünün yerleştirilebilmesi, afetlerin ruhsal, toplumsal ve maddi hasarlarını azaltmak için oluşturulan bilinçlendirme girişimi olarak nitelendirilebilir. Toplumun eğitim seviyesi afetlerle mücadelede çok önemlidir. Afetlere karşı bireylerin eğitimi, yaşı ve bilgi düzeyleri arttıkça, toplumun afetlere karşı ilgi, tutum ve davranışları, afete hazırlıkları değişecektir ve afetlerin sebep olduğu zararların boyutu azalacaktır. Bireylerin ve toplumun afetlere yönelik bilincinin artırılmasında aile, okul, sosyal medya, kurumlar ve sosyal çevre etkili olurlar (26, 27).

Toplumun her kademesinde bulunan kişilere planlanarak ve belli bir program dahilinde verilen bilinçlendirme faaliyetleri afet eğitimini oluşturmaktadır. Bir afet ya da olağanüstü durum başlamadan önce, gerçekleştiği anda ve sonrasında kişilerin nasıl önlemler alması gerektiği ve bu doğrultuda davranış geliştirmesini sağlamak afet eğitiminin en önemli amacıdır (28).

2.5. Dünyada Afetsellik ve Afet Eğitimi

Afetlere karşı her ülke farklı yaklaşımlar sergilemektedir. Fakat uygulamalar arasındaki temel fark, vurgulanan yerin afet öncesini mi afet sonrasında mı kapsayacağıdır. Yapılan faaliyetler ne kadar farklı olsa da uygulanacak tedbirlerin temelinde eğitim olduğu açıktır. Afetlere karşı yaklaşımda eğitim her alanda olduğu gibi ön sıradadır. Afet eğitimleri sadece teorik değil aynı zamanda uygulamalı ve deneysel de olmalıdır (19).

Afetlerin gelecekteki etkilerini azaltmanın ve afetlere karşı daha dirençli toplumun yetişmesi için, örgün ve yaygın eğitim içinde afet eğitiminin okul vasıtasıyla sürekli uygulanması ile toplum temelli risk azaltımının sağlanacağı düşünülmektedir. Çocukların kendi geleceklerini etkileyecek konularda güçlendirilmesi gerektiği ve bunun için International Strategy For Disaster Reduction (UNISDR) kampanyası ‘afet riskinin azaltılması okulda başlar’ adı altında yürütülmektedir (29, 30).

Uluslararası afet risklerini azaltma kapsamındaki en önemli plan Afet Riskini Azaltma 2015-2030 Sendai Çerçevesi’dir. Sendai Çerçevesi, Hyogo Eylem Çerçevesinin (HFA) 2005-2015’in (Milletlerin ve Toplulukların Afetlere Dayanıklılığını Geliştirme) devamıdır. Sendai Çerçevesinin 4 temel önceliği bulunmaktadır. Bunlar; güvenlik açığı, kapasitesi, kişilerin maruz kalması gibi afet risklerinin anlaşılması, ulusal ve bölgesel düzeyde afet risklerini yönetmek, rolleri tanımlamak için afet risk yönetiminin güçlendirilmesi, afet risklerinin yapısal ve yapısal olmayan tedbirlerle azaltılması ve böylelikle dayanıklılığın artırılması, etkin iyileştirme kapasitelerinin artırılması ile ‘daha iyi inşa etme’ deneyiminin sağlanmasıdır.

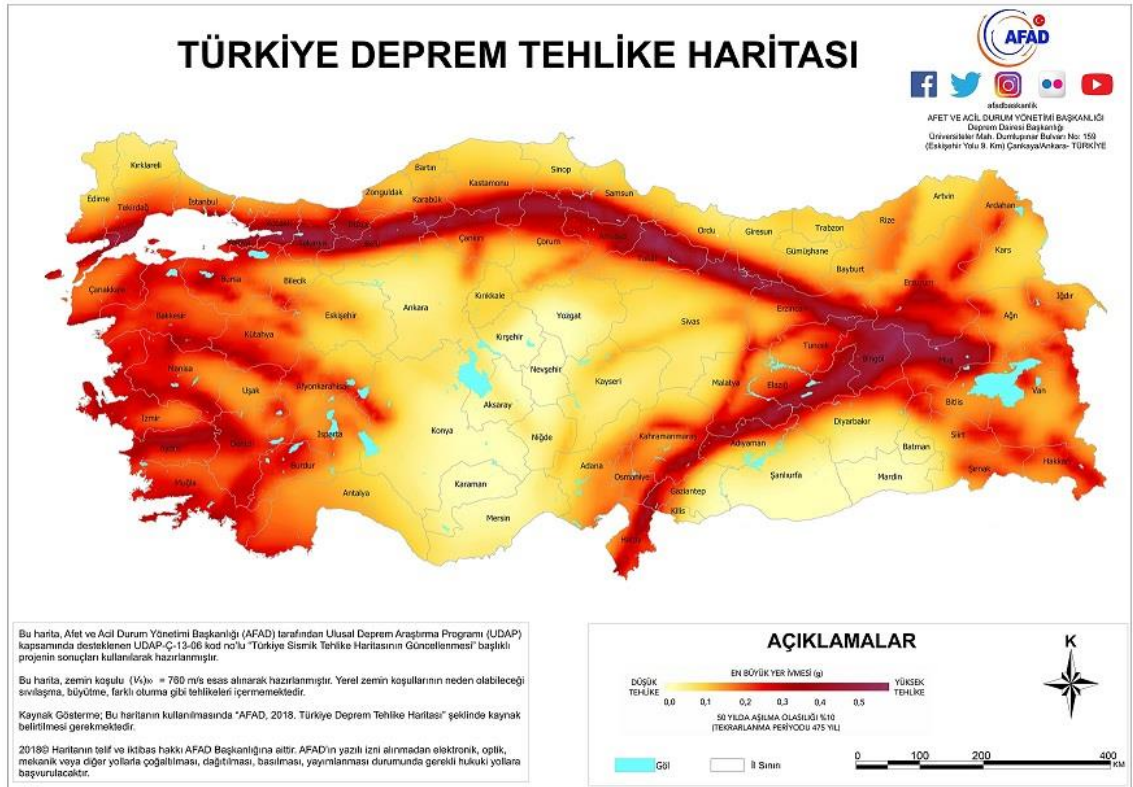
Sendai Çerçevesinin ana hedefleri ise; afet ölümlerini 2030 yılına kadar 100.000 küresel ölüm başına ortalamayı düşürerek önemli ölçüde azaltmak, küresel ölçüde etkilenen insan sayısını azaltmak, küresel gayri safi yurt içi hasıla (GSYİH) ile afet ekonomi kaybını 2030’a kadar azaltmak, özellikle sağlık ve eğitim de dahil olmak üzere kritik altyapıların dayanıklılığını 2030’a kadar arttırmak, afet risklerini azaltma stratejileri olan ülkelerin sayısını arttırmak, bu çerçevenin uygulanabilmesi için

uluslararası diğer ülkelerle işbirliğini 2030'a kadar arttırmak, erken uyarı sistemlerinin ve değerlendirmelerin artırılmasını sağlamaktır (31, 32).

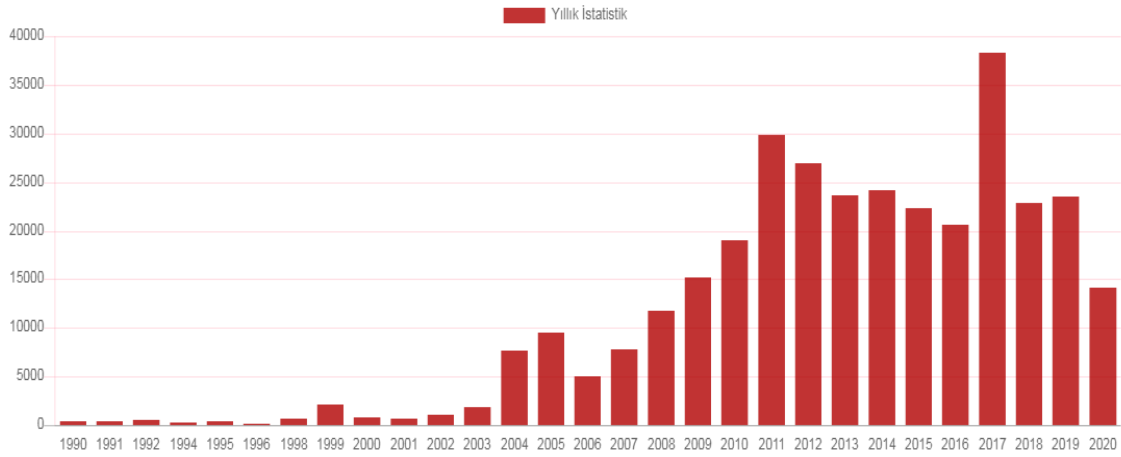
2.6. Türkiye’de Afetsellik ve Afet Eğitimi

2.6.1. Türkiye’nin Afetselliği

Türkiye genellikle doğal kaynaklı afetlerin olduğu bir coğrafyada yer almaktadır. Bu coğrafyada Türkiye’yi en fazla etkileyen afetler ise; depremler, heyelan, su baskınları, kaya düşmeleri ve çığdır. En fazla can ve mal kaybına sebep olan afet türü depremlerdir ve can kayıplarının yüzde 60’ını oluşturur. Türkiye konum itibari ile en etkin deprem kuşağının (Akdeniz-Alp-Himalaya) üzerinde yer almaktadır. Dünyadaki depremlerin yaklaşık yüzde yirmisi Akdeniz-Alp-Himalaya deprem kuşağı üzerinde meydana gelmektedir. Türkiye’de ise her yıl 5.0 ila 6.0 büyüklüğünde değişen en az bir deprem bu kuşakta oluşmaktadır. “1900 – 2017 yılları arasında büyüklüğü en az 6.0 olan 210 hasar yapıcı deprem meydana gelmiştir.” (3).

Şekil 2.3. AFAD, 2018 Türkiye deprem tehlike haritası (33, 34)

Şekil 2.4. Türkiye yıllara göre deprem sayıları (34)

Türkiye’de son derece önemli olan bir diğer afet ise heyelanlardır; can ve mal kayıplarının yanı sıra etkilediği bölgelerde kara ve demir yolları, ormanlık alanlar ve tarımsal alanlarda ekonomik olarak hasar ve kayba yol açmaktadır. Meydana gelen heyelanların verileri incelendiğinde genellikle kaya düşmeleri, akma ve kayma türünde ve hepsinin bir arada görüldüğü türde heyelanlar meydana gelmektedir. Jeolojik ve Jeomorfolojik açıdan bakıldığında Türkiye’de en fazla heyelan görülen bölge Karadeniz bölgesi olmak üzere; bunu Doğu Anadolu ve Orta Anadolu bölgeleri takip etmektedir. Heyelanların beşte biri Trabzon, Rize, Erzurum ve Giresun illerinde görülmektedir.

Türkiye’de en sık görülen bir diğer afet ise seldir. Kuvvetli yağışlar, kar erimeleri sonucu nehir yataklarının taşması, çarpık kentleşme sonucu dere yataklarında gecekondulaşma oluşması sel görülmesinin sebeplerindedir. Her yıl büyük can ve mal kayıplarına neden olmaktadır. Türkiye’de batıdan doğuya ve güneyden kuzeye gidildikçe sel görülme sıklığı artmaktadır.

Ülkemizde özellikle eğimli ve bitki örtüsünün zayıf olduğu arazilerde sık görülen bir diğer afet çığdır. Yükselti ve mevsimsel etkiler çığ üzerinde belirleyicidir. Ülkemizde en çok Doğu Anadolu Bölgesi ve Doğu Karadeniz’de sıklıkla görülmektedir. “1950’den günümüze kadar meydana gelmiş çığ olaylarının yaklaşık yarısı Bingöl, Bitlis, Tunceli ve Malatya illerinde meydana gelmiştir.” (3).

2.6.2. Türkiye’de Afet Eğitimi

Türkiye’nin tarihsel sürecinde afet eğitimleri genellikle gönüllüler, sivil toplum kuruluşları (STK) ve bazı özel kuruluşlar tarafından yürütüldüğü görülmektedir. Afet eğitimleri zorunlu değil gönüllü şekilde serbest yürütülmektedir. Fakat bu durum

sonucunda eğitimler amaçlarına ulaşamamaktadır. Afet eğitimleri belirli bir program dahilinde ve sürekli olmalıdır (19).

Ülkemizde Bolkar Dağlarında kaybolan 2 öğrencinin arama- kurtarma çalışmalarına katılan bir grup dağcı ile 1995 yılında Arama ve Kurtarma Derneği'nin (AKUT) temelleri atılmıştır ve 14 Mart 1996 yılında ise resmi kuruluşunu tamamlamıştır. Kuruluşun ilk hedefi zorlu doğa koşullarında ve dağlarda arama-kurtarma faaliyetlerini gerçekleştirmektir. Aynı zamanda sosyal sorumluluk anlayışı ile 'Temel Afet Bilinçlendirme' ve 'Deprem Bilinçlendirme' seminerlerini topluma (çocuklara, yetişkinlere, toplum gönüllülerine, çeşitli kurumlara vb.) vererek, toplumu bilinçlendirme faaliyetlerine yıllık ortalama 2.000 oturumla aralıksız devam etmektedir (19, 35).

Ülkemiz afet eğitimi konusunda birçok faaliyet gerçekleştirmiştir. Afetler doğal süreçlerdir. Bu yüzden öğretim programlarındaki değişikliklerin yanı sıra okul dışı öğretim programları da etkin kullanılmalıdır. Okul dışı öğrenme bilime katkı sunup desteklemektedir. Bu durumlara paralel olarak MEB, ilköğretim ve ortaöğretim programlarında çeşitli okul dışı etkinliklerin (müze gezileri, okul gezileri, kütüphane vb.) yapılmasını önermektedir (36).

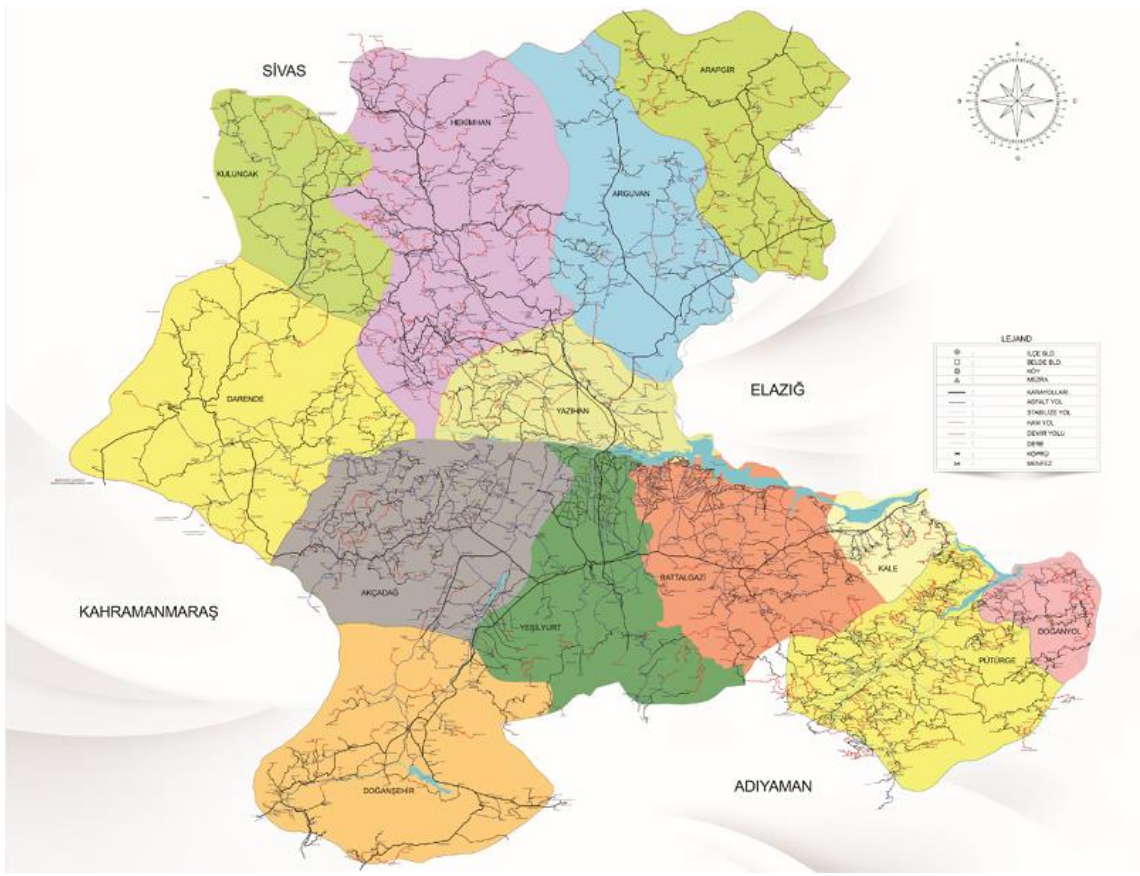
Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) ile MEB arasında 2010 yılında 'Okul Tabanlı Afet Eğitimi Projesi' protokolü imzalanıp ilk fazı uygulandı. Bu proje ile okullardaki yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrenciler ve velilerin afet bilincinin geliştirilip afetlere karşı hazırlıklı olma kültürünün oluşturulması hedeflenmektedir. Proje JICA, MEB ve AFAD işbirliğinde yürütülmektedir (37).

Ülkemizde bir başka çalışma yürüten kurum ise 1999 Kocaeli depreminden sonra kurulan Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü (KRDAE) bünyesindeki Afete Hazırlık Eğitim Birimi (AHEB)'dir. Ocak 2020 tarihinde Afete Hazırlık Biriminin adı Afete Hazırlık Laboratuvarı olarak değiştirilmiştir. Kurumun 4 ana eğitim programı vardır. Bunlar; Temel afet bilinci, Yapısal olmayan tehlikelerin azaltılması (YOTA), Depreme karşı yapısal bilinç, Sivil savunma görevlileri, Toplum afet gönüllüsü ve Halkın afete hazırlık eğitim programı (SSG-TAG)'dır (36, 38).

2.7. Malatya'nın Afetselliği

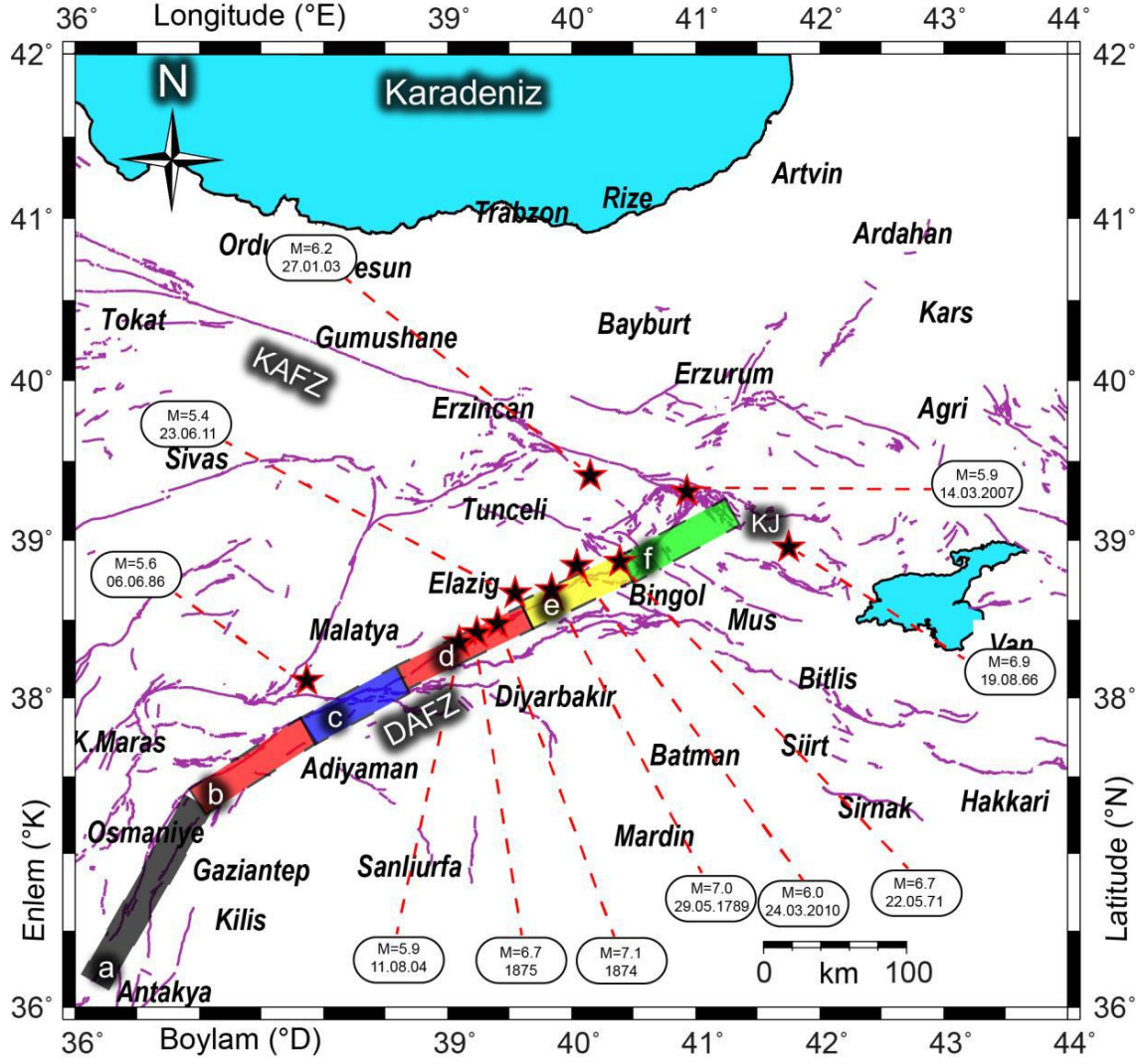
Malatya ili bulunmuş olduğu coğrafi konumu, Bingöl, Elazığ, Malatya, Adıyaman ve Maraş'tan geçen Doğu Anadolu Fay zonuna yakın olması sebebiyle

deprem riski yüksek yerlerden biridir. Ayrıca Malatya sınırlarında kuzey-güney doğrultulu 250 km uzunluğundaki başka bir fay ise Doğanşehir'e kadar gelip Doğu Anadolu Fay Hattı ile birleşmektedir. Malatya ilinin şehir merkezi ve güneyindeki ilçeleri birinci derece deprem bölgesindeyken, orta ve kuzey kesimindeki ilçeleri ikinci derece deprem bölgesinde, kuzeybatısındaki ilçeler ise üçüncü derece deprem bölgesinde yer almaktadır (39). Depremler genellikle Hazar-Sincik, Çelikhan-Gölbaşı ve Sürgü fayları üzerinde meydana gelmektedir. Hazar-Sincik ve Çelikhan-Gölbaşı fayları 7.0 şiddetinde deprem oluşturabilecek niteliktedir. Kentin diri tektonik hatların yakınında yer alması, yerleşim yerlerinin jeolojik özellikleri, çarpık kentleşme gibi sebeplerden dolayı olası bir depremde can kayıpları fazla olacaktır (7).

Şekil 2.5. Malatya ili haritası (40)

En güncel görülen 24 Ocak 2020 Elazığ Sivrice depremi; saat 20.55'de Elazığ ili, Sivrice ilçesi, Çevrimtaş Köyü 800 metre kuzeyinde, 8.06 km derinliğinde, 6.8 moment magnitüd büyüklüğünde, 20.3 saniye, MMI şiddet cetveline göre IX şiddetinde meydana gelmiştir. Elazığ depremi dış merkezine 24-770 km uzaklıktaki çevre illerden de hissedilmiştir. En büyük ivme değeri ise Elazığ-Sivrice ve Malatya- Pütürge hattında ölçülmüştür (6).

Şekil 2.6. Doğu Anadolu Fay Zonu (DAFZ)'nin oluşturan segmentler (41).

Şekil 6'da geçmişte meydana gelen yıkıcı ve hasar yaratan depremler yıldız sembolü ile gösterilmiştir. Zon üzerine yer alan segmentler; a) Antakya-Türkoğlu segmenti, b) Türkoğlu-Gölbaşı segmenti, c) Gölbaşı-Çelikhan segmenti, d) Sincik-Hazar segmenti, e) Hazar-Palu segmenti, f) Bingöl-Karlıova segmenti ve KAFZ (Kuzey Anadolu Fay Zonu)'dur (38). Deprem şiddeti, hasar verileri ve ivme değerleri göz önüne alındığında binalarda oluşan hasar seviyelerinin beklenenden daha fazla olduğunu, ağır hasar gören veya yıkılan binaların deprem riski tam olarak dikkat edilmeden inşa edildikleri düşünülmektedir (6).

Malatya kenti için depremsellik dışında kütle hareketleri (heyelan) ve taşkın gibi afet türleri de tehdit yaratabilmektedir. Malatya ilinde yıllık ortalama 388 mm yağış miktarı olmaktadır. En fazla yağışı ilkbahar mevsiminde almaktadır. Nisan ayında ise zemin suya doymun hale gelerek heyelanlara sebep olmaktadır. Heyelan riskinin en fazla

olduğu yer Yıkıkhan Tepesi'dir. Yağışın fazla olduğu nisan ayında diğer risk faktörü taşkınlardır. Malatya kentini taşkın yönünden Çöşnük Deresi, Hasanmandalı Deresi, Tecde Mahallesi sel yarığı ve Çilesiz Mahallesi Horata Çayıdır (7).

2.8. Milli Eğitim Bakanlığı Müfredatında Afet Eğitimi

Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilköğretim (ilkokul, ortaokul) ve ortaöğretim öğretim programlarının ders içeriklerinde afetler konusuna farklı alt başlıklar halinde yer verilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı öğretim programlarında 'afet eğitimi' konusunun incelendiği çalışmaya bakacak olursak;

Tablo 2.2' de verilen ilköğretim düzeyindeki eğitimlerde; fen bilimleri, sosyal bilgiler, hayat bilgisi ve şehrimiz (seçmeli ders) dersleri afet konularını içermektedir. Hayat Bilgisi dersi birinci sınıf düzeyinde 'güvenli hayat' ünitesi, ikinci sınıf düzeyinde 'güvenli hayat' ve 'doğada hayat' üniteleri, üçüncü sınıf düzeyinde ise 'güvenli hayat' üniteleri afetlerle ilişkilidir. Fen Bilimleri dersi üçüncü sınıf düzeyinde 'elektriğin güvenli kullanımı' konusu, beşinci sınıf düzeyinde 'yıkıcı doğa olayları' ve sekizinci sınıf seviyesinde ise 'madde döngüleri ve çevre sorunları' konuları afetler ile ilgili yerleri kapsamaktadır. Sosyal Bilgiler dersi dördüncü ve beşinci sınıf düzeyinde 'insanlar, yerler ve çevreler' ünitesi kapsamında afetlere yer verilmiştir. Şehrimiz adlı seçmeli derste ise beşinci ve sekizinci sınıf arası öğrencilere 'şehirden yaşam' ve 'şehrime tanıyorum' ünitelerinde afetlerden nasıl korunabilecekleri ile ilgili bilgiler verilmektedir (5, 42).

Tablo 2.3'te verilen ortaöğretim düzeyindeki eğitimlerde; biyoloji ve coğrafya derslerinde afet ile ilgili konular yer almaktadır. Biyoloji dersi onuncu sınıf düzeyinde 'ekosistem ekolojisi ve güncel çevre sorunları' konusu kapsamında afet eğitimi verilmektedir. Coğrafya dersi dokuzuncu ve onuncu sınıf düzeyinde 'çevre ve toplum' ünitesi ile on ikinci sınıfta ise 'doğal sistemler' konusuyla afet bilinçlendirme eğitimleri yapılmaktadır (5, 42).

Tablo 2.2. İlköğretim (ilkokul ve ortaokul) ders müfredatındaki afet ile ilgili kazanımlar (42)

Dersin Adı	Sınıf	Ünite/Konu	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran
Hayat Bilgisi	1	Güvenli Hayat	7	19	%13
Hayat Bilgisi	2	Güvenli Hayat	6	17	%12
Hayat Bilgisi	2	Doğada Hayat	9	26	%18
Hayat Bilgisi	3	Güvenli Hayat	7	17	%16
Fen Bilimleri	3	Basit Elektrik Devreleri/Elektriğin Güvenli Kullanımı	4	8	%20.4
Fen Bilimleri	5	İnsan ve Çevre/Yıkıcı Doğa Olayları	8	4	%13.9
Fen Bilimleri	8	Enerji Dönüşümü ve Çevre Bilimi/ madde döngüleri ve çevre sorunları	12	8	%16.7
Sosyal Bilgiler	4	İnsanlar, Yerler ve Çevreler	6	20	%18.5
Sosyal Bilgiler	5	İnsanlar, Yerler ve Çevreler	5	18	%16.6
Şehrimiz	5-8	Şehirde Yaşam	5	12	%16.6
Şehrimiz	5-8	Şehrimi Tanıyorum	7	21	%26.6

Tablo 2.3. Ortaöğretim ders müfredatındaki afet ile ilgili kazanımlar (42)

Dersin Adı	Sınıf	Ünite/Konu	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran
Coğrafya	9	Çevre ve Toplum	2	5	%7
Coğrafya	10	Çevre ve Toplum	4	8	%11
Coğrafya	12	Doğal Sistemler	1	2	%3
Biyoloji	10	Ekosistem Ekolojisi ve Güncel Çevre Sorunları	10	24	%33.3

3. MATERYAL VE METOD

3.1. Araştırmanın Türü

Bu çalışma, Malatya kent merkezindeki farklı iki lisede öğrencilerin afet bilinç düzeylerinin ölçülmesi amacıyla yapılan tanımlayıcı tipte kesitsel bir araştırmadır.

3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırmanın yeri Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Battalgazi Fatih Anadolu Lisesi ve Yeşilyurt Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesidir. Araştırma verileri 16 Eylül- 20 Eylül 2019 tarihleri arasında toplanmıştır.

3.3. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evreni Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Battalgazi Fatih Anadolu Lisesi ve Yeşilyurt Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören öğrencilerdir. Çalışmanın evrenindeki öğrenci sayısı Fatih Anadolu Lisesi 9. Sınıf 310 kişi, 10. Sınıf 230 kişi, 11.sınıf 180 kişi 12.sınıf 130 kişi olmak üzere toplam 850'dir. Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde ise 9.sınıf 140, 10.sınıf 65, 11.sınıf 50, 12.sınıf 95 kişi olmak üzere toplam 350'dir. Ulaşılması gereken minimum örneklem büyüklüğü toplam 1200 evrenden;

$n = N \times t^2 \times p \times q / d^2 (N-1) + t^2 \times p \times q$ ortalama puan formülüyle 426 kişiye ulaşılmıştır.

Örneklem Büyüklüğü I. Tip hata miktarı (alfa) 0.05, testin gücü (1-beta) 0,8, etki büyüklüğü 0.27 ve alternatif hipotez (H1) iki yönlü iken bu test kullanılarak anlamlı bir fark bulunabilmesi için gerekli olan minimum örneklem büyüklüğü toplamda 426 olarak alınmıştır.

Böylelikle Fatih Anadolu Lisesi'nden 9. Sınıf 110 kişi, 10. Sınıf 82 kişi, 11.sınıf 64 kişi 12.sınıf 46 kişi olmak üzere toplam 302 öğrenciye ulaşılmıştır. Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nden ise 9.sınıf 50, 10.sınıf 23, 11.sınıf 18, 12.sınıf 33 kişi olmak üzere toplam 124 öğrenciye ulaşılmıştır. Sınıflardan öğrenci seçiminde basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmanın yapılabilmesi için İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulundan(EK-2), Malatya Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden (EK-3) ve

yazar izni (EK-5) yazılı izin alınmıştır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak sosyodemografik özellikler ve 31 sorudan oluşan Afete Hazırlık Ölçeğinin yer aldığı anket formu (EK-4) kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından anket uygulamadan önce çalışmaya katılan öğrencilere sınıf ortamında araştırma ile ilgili gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra anketler öğrencilere toplu bir şekilde dağıtılmıştır. Verilerin toplanması gözlem altında yapıldıktan sonra kontrol edilerek toplanmıştır.

3.5. Anket Formu

Konu ile ilgili İngilizce ve Türkçe literatürler (tez, bildiri, kitap, makale vb.) incelenerek veri toplama aracı amaca yönelik olarak geliştirilmiştir. Bu doğrultuda hazırlanan anket formu (EK-4) iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde öğrencilerin sosyodemografik özellikleri (okul, bölüm, sınıf, cinsiyet, baba eğitimi, anne eğitimi, ailenin aylık gelir düzeyi) gibi bilgiler ve afet ile ilgili genel bilgi soruları (daha önce afet yaşama, afet sırasında can kaybı yaşanması, afetlere karşı hazırlık, afet çantası bulundurma, afet eğitimi alma, afet tatbikatına katılma) gibi sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise Afete Hazırlık Ölçeği bulunmaktadır.

3.5.1. Afete Hazırlık Ölçeği

Araştırmada kullanılan ölçek; afetlere ve acil durumlara bireysel olarak hazırlıklı olma davranışlarına engel olan durumları (algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar, algılanan engeller, öz yeterlilik ve eyleme geçiriciler) tanımlayarak bu faktörlerin bireylerin kişisel olarak hazırlık durumları ile ilişkisini incelemektedir. Bireylerin afete karşı hazırlıklı olabilmelerini sağlayıp engellerin ortadan kaldırılması için yol gösterici olacaktır (43, 44).

Ölçeğin Türkçe geçerliliği İnal E. Tarafından yapılmıştır. Ölçeğin tümü için Cronbach Alpha katsayısının 0,90 olduğu, alt boyutlar (algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar, algılanan engeller, öz yeterlilik ve eyleme geçiriciler) için ise Cronbach Alpha katsayısının >0,70 olduğu saptanmıştır. Test- tekrar test güvenilirliğinin 0,72 olarak saptanmıştır ve yordama gücünün çok ileri düzeyde anlamlı olduğu ($p<0,001$) görülmüştür. Böylelikle doğrulayıcı faktör analizinin uygun bulunduğu geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmiştir (43, 44).

Algılanan duyarlılık kısmında (1, 2, 3, 4, 5, 6) 6 soru, algılanan ciddiyet kısmında (7, 8, 9) 3 soru, algılanan yarar kısmında (10, 11, 12) 3 soru, algılanan engeller kısmında (13, 14, 15, 16, 17, 18) 6 soru, eyleme geçiriciler kısmında (19, 20,

21, 22, 23) 5 soru ve öz yeterlilik kısmında ise (24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31) 8 soru olmak üzere toplam 31 soru olacak şekilde ölçek uygulanmıştır. Ölçeğin tamamı için en düşük puan 31, en yüksek puan ise 155'tir. Ölçekte 4, 6, 8, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 25, 26 ve 30. sorular tersine puanlanmaktadır. Ölçeğin puanlaması Tablo 3.1' de verilmiştir.

Tablo 3.1. Afete Hazırlık Ölçeği Yanıt Puanlaması

Maddeler	Yanıtlar				
	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1, 2, 3, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 20, 21, 22, 24, 27, 28, 29, 31	1	2	3	4	5
4, 6, 8, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 25, 26, 30	5	4	3	2	1

3.6. Araştırma Plan ve Takvimi

	AĞUSTOS-2019	EYLÜL-2019	EKİM-2019	KASIM-2019	ARALIK-2019	OCAK-2020	ŞUBAT-2020	MART-2020	NİSAN-2020	MAYIS-2020
Konu seçimi	■									
Kaynak inceleme	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Hazırlık	■	■								
Veri toplama		■	■							
Değerlendirme			■	■	■					
Çözümleme					■	■				
Yazım						■	■	■	■	■

3.7. Araştırmanın Değişkenleri

Bağımlı değişkenler; afete hazırlık ölçeğindeki alt gruplarımızın (algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar, algılanan engeller, öz yeterlilik ve eyleme geçiriciler) değerleridir.

Bağımsız değişkenler; okul, bölüm, sınıf, cinsiyet, baba eğitimi, anne eğitimi, ailenin aylık gelir düzeyi, daha önce afet yaşama, afet sırasında can kaybı yaşanması, afetlere karşı hazırlık, afet çantası bulundurma, afet eğitimi alma, afet tatbikatına katılma durumlarıdır.

3.8. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada uygulanan anketler sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde 'SPSS 22.0 for Windows' paket programı kullanılmıştır. İstatistiksel analizlerde yüzdeler dağılımlar uygulanmış ve normal dağılıma uyan veriler için Student t, One Way ANOVA testleri kullanılmıştır. Kategorik verilerin çözümlenmesi ise Ki- kare analizi ile yapılmıştır. Değerlendirmelerde %95 güven aralığında $p < 0,05$ düzeyi anlamlı olarak kabul edilmiştir.

3.9. Araştırmanın Sınırlılıkları

Yalnızca Battalgazi Fatih Anadolu Lisesi ve Yeşilyurt Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören öğrencilerin afet bilinç düzeylerinin incelenmesi, araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

3.10. Etik Kurul Onayı

İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulunun 02.07.2019 tarih ve 2019/264 karar sayılı yazısı ile araştırmanın gerçekleştirilmesinin uygun olduğu onaylanmıştır (EK-2).

4. BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyodemografik özelliklerinin dağılımları Tablo 4.1’de verilmiştir. Öğrencilerin %29.1’i Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi’nde, %70.9’u ise Fatih Anadolu Lisesi’nde okumaktadır. Öğrencilerin 160’ı (%37.6) 9.sınıfta, 105’i (%24.6) 10.sınıfta, 82’si (%19.2) 11.sınıfta ve 79’u (% 88.5) 12.sınıfta öğrenim görmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 203’ü (% 47.7) erkek, 223’ü (%52.3) ise kadındır.

Tablo 4.1. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyodemografik özelliklerinin dağılımı

Sosyodemografik Değişkenler	n	%
Okul		
Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	124	29.1
Fatih Anadolu Lisesi	302	70.9
Sınıf		
9.sınıf	160	37.6
10.sınıf	105	24.6
11.sınıf	82	19.2
12.sınıf	79	88.5
Cinsiyet		
Erkek	203	47.7
Kadın	223	52.3
Toplam	426	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerine yönelik sosyodemografik özellikleri Tablo 4.2’de gösterilmiştir. Öğrencilerin baba eğitim düzeyleri incelendiğinde;109’ü (%25.6) ilkokul, 132’si (%31.0) ortaokul, 124’ü (%29.1) lise ve 61’i (%14.3) üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Anne eğitim düzeylerine bakıldığında ise; 28’i (%6.6) okuryazar değil, 15’i (%3.5) okuryazar, 158’i (%37.1) ilkokul, 100’ü (%23.5) ortaokul, 96’sı (%22.5) lise ve 29’u (%6.8) üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Öğrencilerin aile gelir düzeyleri incelendiğinde ise; 25’i (%5.9) 500 ile 1000 lira arasında, 98’i (%23.0) 1001 ile 2000 lira arasında, 148’i (%34.7) 2001 ile 3000 lira arasında, 65’i (%15.3) 3001 ile 4000 lira arasında, 40’ı (%9.4) 4001 ile 5000 lira arasında, 25’i (%5.9) 5001 ile 6000 lira arasında ve 25’i (%5.9) 6001 lira ve üzeri gelir düzeyleri olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.2. Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerine yönelik sosyodemografik özelliklerin dağılımı

Sosyodemografik Değişkenler	n	%
Baba Eğitim Düzeyi		
İlkokul	109	25.6
Ortaokul	132	31.0
Lise	124	29.1
Üniversite	61	14.3
Anne Eğitim Düzeyi		
Okuryazar değil	28	6.6
Okuryazar	15	3.5
İlkokul	158	37.1
Ortaokul	100	23.5
Lise	96	22.5
Üniversite	29	6.8
Ailenin Aylık Gelir Düzeyi		
500-1000	25	5.9
1001-2000	98	23.0
2001-3000	148	34.7
3001-4000	65	15.3
4001-5000	40	9.4
5001-6000	25	5.9
6001 üzeri	25	5.9
Toplam	426	100

Tablo 4.3'te Afete katılan bireylerin genel afet bilgi düzeyleri incelendiğinde; 'Daha önce afet yaşadınız mı?' sorusuna 210'u (%49.3) evet, 216'sı (%50.7) hayır; 'Afet sırasında can kaybı yaşadınız mı?' sorusuna 10'u (%2.3) evet, 416'sı (%97.7) hayır; 'Afetlere yeterince hazırlıklı mısınız?' sorusuna 150'si (%35.2) evet, 276'sı (%64.8) hayır; 'Evinizde acil durum/ afet çantanız var mı?' sorusuna 68'i (%16.0) evet, 358'i (%84.0) hayır; 'Afetler konusunda herhangi bir eğitim aldınız mı?' sorusuna 134'ü (%31.5) evet, 292'si (%68.5) hayır; 'Eğitim aldıysanız nereden aldınız?' sorusuna 13'ü (%9.5) televizyon, 11'i (%8.0) internet, 96'sı (%70.1) okul, 17'si (%12.4) diğer

yanıtlarını vermişlerdir. ‘Herhangi bir afet tatbikatına katıldınız mı?’ sorusuna 355’i (%83.3) katıldım, 71’i (%16.7) katılmadım; ‘Yaşadığınız bölgenin afet riski ile ilgili bilginiz var mı?’ sorusuna 238’i (%55.9) evet, 188’i (%44.1) hayır yanıtını vermiştir.

Tablo 4.3. Araştırmaya katılan öğrencilerin genel afet bilgi düzeyleri

Değişken	n	%
Daha Önce Afet Yaşama		
Evet	210	49.3
Hayır	216	50.7
Afet Sırasında Can Kaybı		
Evet	10	2.3
Hayır	416	97.7
Afetlere Yeterince Hazırlıklı mısınız?		
Evet	150	35.2
Hayır	276	64.8
Evinizde Afet Çantası Var mı?		
Evet	68	16.0
Hayır	358	84.0
Afet Eğitimi Aldınız mı?		
Evet	134	31.5
Hayır	292	68.5
Eğitim Nereden Alındı?		
Televizyon	13	9.5
İnternet	11	8.0
Okuldan	96	70.1
Diğer	17	12.4
Afet Tatbikatına Katılım		
Katıldım	355	83.3
Katılmadım	71	16.7
Afet Riski Bilgisi		
Evet	238	55.9
Hayır	188	44.1

Araştırmaya katılan öğrencilerin Afete hazırlık ölçeğine verdikleri cevapların yüzdelik dağılımları Tablo 4.4’te gösterilmiştir. Algılanan duyarlılık puan ortalaması 21.2 ± 4.6 olup, en düşük puan 8, en yüksek değer 30’dur. Algılanan ciddiyet puan ortalaması 10.1 ± 2.9 olup, en düşük puan 3, en yüksek değer 15’dir. Algılanan yarar puan ortalaması 11.2 ± 3.0 olup, en düşük puan 3, en yüksek değer 15’dir. Algılanan engeller puan

ortalaması 19.2 ± 3.4 olup, en düşük puan 10, en yüksek değer 29'dur. Eyleme geçiriciler puan ortalaması 15.6 ± 3.6 olup, en düşük puan 5, en yüksek değer 25'dir. Öz yeterlilik puan ortalaması 26.8 ± 5.5 olup, en düşük puan 8, en yüksek değer 71'dir.

Toplam puan ortalaması 104.4 ± 13.9 olup, ortanca değer 104.4'dür. En düşük puan 52, en yüksek değer 161'dir.

Tablo 4.4. Afete Hazırlık Ölçeği'ne verilen cevapların yüzdeler dağılımı

Madde No	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Algılanan Duyarlılık										
1.Önümüzdeki birkaç yıl içinde Acil durum /Afet yaşama ihtimalim çok yüksektir.	42	9.9	48	11.3	170	39.9	106	24.9	60	14.1
2.Yaşamımın herhangi bir döneminde Acil durum/Afet yaşayacağımı göz önünde bulundururum.	33	7.7	47	11.0	77	18.1	175	41.1	94	22.1
3. Acil durumlara /Afetlere hazırlıkta bina dayanıklılığımı artırmak benim için önemlidir.	45	10.6	31	7.3	43	10.1	125	29.3	182	42.7
4. Acil durumlara /Afetlere hazırlıkta acil durum/afet çantası hazırlamayı önemsemem.	151	35.4	110	25.8	56	13.1	61	14.3	48	11.3
5. Yakın çevrem ile acil durumlarda /afetlerde gerekli acil iletişim numaraları hakkında konuşurum.	71	16.7	69	16.2	101	23.7	123	28.9	62	14.6
6.Evdeki sabitlenebilecek eşyaları sabitlemeyi gereksiz buluyorum.	196	46.0	102	23.9	49	11.5	41	9.6	38	8.9

Madde No	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Kesinlikle Katlıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Algılanan Ciddiyet										
7.Acil durum/Afet yaşama ihtimalini düşünmek beni korkutur.	74	17.4	63	14.8	87	20.4	103	24.2	99	23.2
8. Acil durum/Afet yaşarsam hayatımda hiçbir şey değişmeyecek.	190	44.6	102	23.9	64	15.0	24	5.6	45	10.6
9.Acil durumlar /Afetler sonucunda ölmekten korkarım.	91	21.4	63	14.8	71	16.7	111	26.1	90	21.1
Algılanan Yarar										
10.Acil durumlara /Afetlere bireysel hazırlık yapmak acil durumlar/afetler sonrası ölüm riskini azaltabilir.	33	7.7	30	7.0	79	18.5	118	27.7	166	39.0
11.Acil durumlara /Afetlere bireysel hazırlık yapmam aile bireylerimi de koruyacaktır.	51	12.0	55	12.9	72	16.9	113	26.5	135	31.7
12.Acil durumlara /Afetlere hazırlık yapmak acil durumlarda/afetlerde ihtiyaçlarıma karşılık verecektir.	33	7.7	26	6.1	67	15.7	149	35.0	151	35.4

Madde No	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Algılanan Engeller										
13.Acil durumlara /Afetlere hazırlık yapmaktan çok daha önemli sorumluluklarım var.	100	23.5	123	28.9	119	27.9	44	10.3	40	9.4
14.Acil durumlara /Afetlere hazırlık yapmak için yeterli param yok.	128	30.0	120	28.2	94	22.1	42	9.9	42	9.9
15.Acil durumlara /Afetlere bireysel hazırlık yapmak çok fazla zamanımı alır.	119	27.9	112	26.3	108	25.4	41	9.6	46	10.8
16.Acil durumlara /Afetlere bireysel hazırlık yapmak için yeterli bilgim yok.	82	19.2	98	23.0	122	28.6	79	18.5	45	10.6
17.Kaderimde Acil durumlarda/Afetlerde ölmek varsa ölürüm.	96	22.5	75	17.6	63	14.8	66	15.5	126	29.6
18. Aile için afet planının anlaşılması zordur.	108	25.4	115	27.0	120	28.2	49	11.5	34	8.0

Madde No	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Eyleme Geçiriciler											
19. Aile üyelerim Acil durumlara /Afetlere bireysel hazırlık yapmanın gerekliliği konusunda beni bilgilendirmezler.	106	24.9	126	29.6	83	19.5	70	16.4	41	9.6	
20. Arkadaşlarım Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmanın gerekliliği konusunda beni aydınlatırlar.	113	26.5	73	17.1	108	25.4	87	20.4	45	10.6	
21. Fikirlerine önem verdiğim insanlar acil durumlara /afetlere hazırlıklı olma konusunda beni yönlendirirler.	67	15.7	69	16.2	86	20.2	135	31.7	69	16.2	
22. Acil durum/Afet konusundaki politikalar beni Acil Durumlar/Afetler konusunda hazırlıklı olmaya teşvik ederler.	69	16.2	55	12.9	99	23.2	130	30.5	73	17.1	
23. Kitapçıklar, gazeteler, broşürler beni yeterince bilgilendirmezler.	76	17.8	101	23.7	113	27.9	80	18.8	50	11.7	

Madde No	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Öz Yeterlilik										
24. Temel ilk yardım uygulayabilirim.	73	17.1	70	16.4	124	29.1	93	21.8	66	15.5
25. Yangın söndürme cihazını kullanamam.	103	24.2	99	23.2	100	23.5	69	16.2	55	12.9
26. Mahalleimde yaşayanlarla birlikte Acil durumlar /Afetler ile ilgili tahliye planı oluşturamam.	60	14.1	75	17.6	118	27.7	102	23.9	71	16.7
27. Acil durum/Afet sonrası ihtiyacım olursa psikolojik destek almak için gerekli hizmete erişebilirim.	55	12.9	41	9.6	120	28.2	128	30.0	82	19.2
28. Yangın çıkmasına neden olacak tehlikeleri belirleyebilirim.	46	10.8	37	8.7	72	16.9	150	35.2	121	28.4
29. Evde sabitlenmesi gereken eşyaları sabitleyebilirim.	49	11.5	55	12.9	102	23.9	122	28.6	98	23.0
30. Basit düzeyde olsa dahi arama-kurtarma yapamam.	131	30.8	109	25.6	105	24.6	44	10.3	37	8.7
31. Depremden korunmak için yaşadığım evde /binada güvenli yer belirleyebilirim.	44	10.3	16	3.8	98	23.0	147	34.5	121	28.4

Tablo 4.5'te ölçek alt grup puanlarının okullara göre karşılaştırılması verilmiştir. Öz yeterlilik alt grup puanının karşılaştırılmasında alınabilecek maksimum puan 40 olup Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde (AMTL) puan ortalaması 21.6±4.1, Fatih Anadolu Lisesi'nde (FAL) puan ortalaması 21.0±4.8 olarak saptanmıştır. Öz yeterlilik puanları yönünden iki grup arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı olup ($p<0.05$) Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin öğrencilerinin puanları yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.5. Ölçek alt grup puanlarının okullara göre karşılaştırılması

Alt grubun adı	Alınabilecek			t	p
	Max puan	AMTL	FAL		
Algılanan Duyarlılık	30	21.6±4.1	21.0±4.8	1.17	0.241
Algılanan Ciddiyet	15	10.4±2.7	10.0±3.0	1.25	0.211
Algılanan Yarar	15	11.5±2.6	11.0±3.2	1.61	0.108
Algılanan Engeller	30	19.0±3.2	19.3±3.5	0.71	0.472
Eyleme Geçiriciler	25	15.4±4.2	15.7±3.3	0.89	0.373
Öz Yeterlilik	40	28.2±6.3	26.3±5.0	3.32	<u>0.001</u>

*İndependent samples t testi

Tablo 4.6' da toplam puan yönünden okullar karşılaştırılmıştır. AMTL öğrencilerinin toplam puan aritmetik ortalaması 106.4, FAL öğrencilerinin toplam puan aritmetik ortalaması 103.6 bulunmuştur. İki okul arasında toplam puan yönünden anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p:0.056$).

Tablo 4.6. Toplam puanın okullara göre karşılaştırılması

	Okul	N	AO±SS	t	p
Toplam	AMTL	124	106.4±14.7	1.91	0.056
Puan	FAL	302	103.6±13.4		

*İndependent samples t testi

Tablo 4.7 'de Toplam puanın Fatih Anadolu Lisesi'ndeki bölümlere göre karşılaştırması verilmiştir. Sağlık bakım teknisyenliği bölümü öğrencilerinin toplam puan aritmetik ortalamaları 106.1±10.6, hemşire yardımcılığı bölümü öğrencilerinin aritmetik ortalamaları 107.1±17.9 dir. Toplam puan yönünden iki bölüm arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p:0.77).

Tablo 4.7. Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bölümlerine göre toplam puanın karşılaştırılması

	Bölüm	N	AO±SS	t	p
Toplam	Sağlık Bakım	58	106.1±10.6	0.284	0.777
Puan	teknisyenliği				
	Hemşire yrd.	16	107.1±17.9		

*İndependent samples t testi

Tablo 4.8 ve Tablo 4.9' da toplam puan yönünden Fatih Anadolu Lisesinin sınıfları karşılaştırılmıştır. Verilen bulgulara göre öğrencilerinin toplam puan aritmetik ortalamaları 9.sınıfta 106.9±14.7, 10. Sınıfta 102.4±12.8, 11.sınıfta 101.8±11.1 ve 12.sınıfta 103.6±13.4 olarak bulunmuştur. Fatih lisesinde farkı yaratan 9.sınıflardır. Bu grubun puan ortalaması diğer sınıflardan istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir (p:0.009).

Tablo 4.8. Fatih Anadolu Lisesi sınıflarına göre toplam puanın karşılaştırılması

Sınıf	N	Toplam Puan AO±SS	F	p
9	110	106.9±14.7	3.969	0.009
10	82	102.4±12.8		
11	64	101.8±11.1		
12	46	100.1±13.1		
Total	302	103.6±13.4		

Tablo 4.9. Fatih Anadolu Lisesi sınıflarına göre toplam puanların karşılaştırılmasının Post Hoc Analizi

	9	10	11	12
9	-	0.020	0.015	0.004
10		-	P>0.05	P>0.05
11			-	P>0.05
12				-

*Post Hoc Test

Tablo 4.10’ da toplam puan yönünden Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin sınıfları karşılaştırılmıştır. Verilen bulgulara göre öğrencilerinin toplam puan aritmetik ortalamaları 9.sınıfta 106.6±17.7, 10.Sınıfta 107.1±16.0, 11.sınıfta 101.6±9.1ve 12.sınıfta 108.3±10.7 olarak bulunmuştur. AMTL sınıflarında toplam puan yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 4.10. Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi sınıflarına göre toplam puanların karşılaştırılması

Sınıf	N	Toplam Puan AO±SS	F	p
9	50	106.6±17.7	0.843	0.473
10	23	107.1±16.0		
11	18	101.6±9.1		
12	33	108.3±10.7		
Total	124	106.4±14.7		

Tablo 4.11’de Cinsiyete göre toplam puanların karşılaştırılması verilmiştir. FAL’nde toplam puan aritmetik ortalaması; erkek öğrencilerin 99.9 ± 13.0 , kız öğrencilerin 107.5 ± 12.8 olarak saptanmıştır. AMTL’nde ise toplam puan ortalaması; erkek öğrencilerin 104.1 ± 14.8 , kız öğrencilerin 107.3 ± 13.4 ’dir. FAL’nde kadın ve erkeklerin toplam puan yönünden karşılaştırması için yapılan t testi sonrasında kadın ve erkek öğrencilerin toplam puanlarının birbirlerinden istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı olduğu görülmüştür ($p:0.000$).

Tablo 4.11. Cinsiyete Göre Toplam Puanların Karşılaştırılması

Fatih Anadolu Lisesi;					
	Cinsiyet	N	AO±SS	F	p
Toplam puan	Erkek	156	99.9 ± 13.0	0.020	0.000
	Kadın	146	107.5 ± 12.8		
Atatürk Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi;					
	Cinsiyet	N	AO±SS	F	p
Toplam puan	Erkek	47	104.1 ± 14.8	0.026	0.225
	Kadın	77	107.3 ± 13.4		

Tablo 4.12’de Baba eğitimlerine göre toplam puanlar karşılaştırılmıştır. İki okulun kendi içlerinde ayrı ayrı karşılaştırılmasında baba eğitimlerinde toplam puan yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p:0.58$, $p:0.93$).

Tablo 4.12. Baba eğitimine göre toplam puanların karşılaştırılması

FAL	N	AO±SS	F	p
İlkokul	84	103.26±13.96	0.649	0.584
Ortaokul	88	103.00±12.17		
Lise	81	105.35±13.49		
Üniversite	49	102.46±14.83		
Total	302	103.61±13.46		

AMTL	N	AO±SS	F	p
İlkokul	25	107.40±16.48	0.135	0.939
Ortaokul	44	106.02±14.99		
Lise	43	105.81±14.07		
Üniversite	12	108.33±14.29		
Total	124	106.45±14.77		

Tablo 4.13'te daha önce afet yaşama yönünden toplam puanların karşılaştırılmasının analizi verilmiştir. Tabloya göre; FAL'inde daha önce afet yaşayan öğrencilerin toplam puanlarının aritmetik ortalamaları 105.7 ± 12.7 , daha önce afet yaşamayanların ise 101.2 ± 13.8 dir. AMTL'inde daha önce afet yaşayan öğrencilerin toplam puanlarının aritmetik ortalamaları 104.7 ± 17.8 , daha önce afet yaşamayanların ise 107.5 ± 12.3 dir. FAL'de daha önce afet yaşama ile toplam puan arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir ($p:0.004$).

Tablo 4.13. Daha önce afet yaşamaya göre toplam puanların karşılaştırılması

Atatürk Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi;					
	Daha Önce Afet Yaşama	N	AO±SS	F	p
Toplam puan	Evet	50	104.7±17.8	6.651	0.297
	Hayır	74	107.5±12.3		
Fatih Anadolu Lisesi;					
	Daha Önce Afet Yaşama	N	AO±SS	F	p
Toplam puan	Evet	160	105.7±12.7	0.812	0.004
	Hayır	142	101.2±13.8		

Tablo 4.14’te afette can kaybı yaşamaya göre toplam puanların karşılaştırılmasının analizi verilmiştir. Tabloya göre; FAL’inde afette can kaybı yaşayan öğrencilerin toplam puanlarının aritmetik ortalamaları 100.1±10.7, afette can kaybı yaşamayanların ise 103.7±13.5 dir. AMTL’inde afette can kaybı yaşayan öğrencilerin toplam puanlarının aritmetik ortalamaları 104.3±7.3, afette can kaybı yaşamayan öğrencilerin ise 106.5±14.9 dir. Afette can kaybı yaşamaya göre toplam puan yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (p:0.80, p:0.49).

Tablo 4.14. Afette can kaybı yaşamaya göre toplam puanların karşılaştırılması

Atatürk Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi;					
	Afette Can Kaybı Yaşama	N	AO±SS	F	p
Toplam puan	Evet	3	104.3±7.3	0.762	0.803
	Hayır	121	106.5±14.9		
Fatih Anadolu Lisesi;					
	Afette Can Kaybı Yaşama	N	AO±SS	F	p
Toplam puan	Evet	7	100.1±10.7	0.398	0.490
	Hayır	295	103.7±13.5		

Tablo 4.15'te afetlere yeterince hazırlığa göre toplam puanlar karşılaştırılmıştır. Verilen bilgilere göre AMTL'de "Afetlere yeterince hazırlıklı mısınız?" sorusuna evet cevabını veren öğrencilerin toplam puan aritmetik ortalamaları 108.7 ± 13.0 , hayır cevabını verenlerin ise 105.0 ± 15.6 dir. FAL'nde evet cevabını veren öğrencilerin toplam puan aritmetik ortalamaları 103.8 ± 13.7 , hayır cevabını verenlerin ise 103.5 ± 13.3 olarak bulunmuştur. Afetlere yeterince hazırlıkta toplam puan yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p:0.18$, $p:0.84$).

Tablo 4.16'da evlerinde çanta bulunmasına göre toplam puanlar karşılaştırılmıştır. Verilen bilgilere göre AMTL'de "Evinizde acil durum/ afet çantanız var mı?" sorusuna evet cevabını veren öğrencilerin toplam puan aritmetik ortalamaları 104.4 ± 14.0 , hayır cevabını verenlerin ise 106.9 ± 14.9 dir. FAL'nde evet cevabını veren öğrencilerin toplam puan aritmetik ortalamaları 106.9 ± 12.8 , hayır cevabını verenlerin ise 103.0 ± 13.5 olarak bulunmuştur. Afetlere yeterince hazırlıkta toplam puan yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p:0.45$, $p:0.07$).

Tablo 4.15. Afetlere yeterince hazırlığa göre toplam puanların karşılaştırılması

Atatürk Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi;					
	Afetlere Yeterince Hazırlık	N	AO±SS	F	p
Toplam puan	Evet	47	108.7 ± 13.0	0.130	0.182
	Hayır	77	105.0 ± 15.6		
Fatih Anadolu Lisesi;					
	Afetlere Yeterince Hazırlık	N	AO±SS	F	p
Toplam puan	Evet	103	103.8 ± 13.7	0.099	0.842
	Hayır	199	103.5 ± 13.3		

Tablo 4.16. Evinizde afet çantası bulunmasına göre toplam puanların karşılaştırılması

Atatürk Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi;						
	Evinizde Afet Çantası Var mı?	N	AO±SS	F	p	
Toplam puan	Evet	24	104.4±14.0	0.157	0.455	
	Hayır	100	106.9±14.9			
Fatih Anadolu Lisesi;						
	Evinizde Afet Çantası Var mı?	N	AO±SS	F	p	
Toplam puan	Evet	44	106.9±12.8	0.017	0.079	
	Hayır	258	103.0±13.5			

Tablo 4.17’de afetler konusunda eğitim almalarına göre toplam puanlar karşılaştırılmıştır. Verilen bilgilere göre AMTL’de “Afetler konusunda herhangi bir eğitim aldınız mı?” sorusuna evet cevabını veren öğrencilerin toplam puan aritmetik ortalamaları 109.1±14.4, hayır cevabını verenlerin ise 105.1±14.8 dir. FAL’nde evet cevabını veren öğrencilerin toplam puan aritmetik ortalamaları 103.2±12.4, hayır cevabını verenlerin ise 103.7±13.9 olarak bulunmuştur. Afetler konusunda eğitim almalarında toplam puan yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (p:0.16, p:0.73).

Tablo 4.17. Afet eğitimi alanlara göre toplam puanın karşılaştırılması

Atatürk Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi;						
	Afet Eğitimi	N	AO±SS	F	p	
Toplam puan	Evet	40	109.1±14.4	0.037	0.165	
	Hayır	84	105.1±14.8			
Fatih Anadolu Lisesi;						
	Afet Eğitimi	N	AO±SS	F	p	
Toplam puan	Evet	94	103.2±12.4	1.204	0.739	
	Hayır	208	103.7±13.9			

Tablo 4.18 'te eğitimin nereden alındığına göre toplam puanlar karşılaştırılmıştır. FAL'inde “ Eğitim aldıysanız nereden aldınız?” soruna televizyon cevabını verenlerin aritmetik ortalamaları 103.0±12.1, internet 103.5±13.2, okul 102.2±12.9 ve diğer cevabını verenlerin ise 106.0±11.3 dir. AMTL'nde televizyon cevabını verenlerin aritmetik ortalamaları 108.5±2.6, internet 117.5±2.1 ve okul cevabını verenlerin ise 108.8±15.1 dir. Eğitimin nereden alındığına göre toplam puan yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (p:0.76, p:0.70).

Tablo 4.18. Eğitimin nereden alındığına göre toplam puanların karşılaştırılması

FAL	N	AO±SS	F	p
Televizyon	9	103.0±12.1	0.381	0.767
İnternet	9	103.5±13.2		
Okuldan	61	102.2±12.9		
Diğer	16	106.0±11.3		
Total	95	103.0±12.5		
AMTL	N	AO±SS	F	p
Televizyon	4	108.5±2.6	0.348	0.708
İnternet	2	117.5±2.1		
Okuldan	36	108.8±15.1		
Total	42	109.2±14.1		

Tablo 4.19'ta afet tatbikatına katılıma göre toplam puanların karşılaştırılmasının analizi verilmiştir. İki okul genelinde “ Herhangi bir afet tatbikatına katıldınız mı?” sorusuna evet cevabını verenlerin toplam puan ortalamaları 105.0±13.3 iken, hayır cevabını verenlerin ise 101.4±16.2 olarak bulunmuştur. Afet tatbikatına katılan öğrencilerin toplam puanı katılmayan öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p:0.04). AMTL'nde ise evet cevabını veren öğrencilerin toplam puan ortalamaları 106.3±15.3, hayır cevabını verenlerin ise 107.2±11.3 dir. FAL'nde; evet cevabını verenlerin toplam puan ortalamaları 104.4±12.3, hayır cevabını verenlerin ise 99.4±17.2 olarak bulunmuştur. İki okul genelinde ve FAL'nde afet tatbikatına katılan öğrencilerin toplam puanı katılmayan öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p:0.04, p:0.04).

Tablo 4.19. Afet tatbikatına katılıma göre toplam puanların karşılaştırılması

İki okuldaki tüm öğrenciler;						
	Afet Katılım	Tatbikatına	N	AO±SS	F	p
Toplam puan	Evet		355	105.0±13.3	6.995	0.047
	Hayır		71	101.4±16.2		
Atatürk Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi;						
	Afet Katılım	Tatbikatına	N	AO±SS	F	p
Toplam puan	Evet		106	106.3±15.3	0.655	0.812
	Hayır		18	107.2±11.3		
Fatih Anadolu Lisesi;						
	Afet Katılım	Tatbikatına	N	AO±SS	F	p
Toplam puan	Evet		249	104.4±12.3	13.147	0.014
	Hayır		53	99.4±17.2		

Tablo 4.20’de afet riski bilgisine göre toplam puanlar karşılaştırılmıştır. Verilen bilgilere göre AMTL’de ‘Yaşadığınız bölgenin afet riski ile ilgili bilginiz var mı?’ sorusuna evet cevabını veren öğrencilerin toplam puan aritmetik ortalamaları 109.8±15.5, hayır cevabını verenlerin ise 103.0±13.2 dir. FAL’nde evet cevabını veren öğrencilerin toplam puan aritmetik ortalamaları 102.3±14.0, hayır cevabını verenlerin ise 105.3±12.3 olarak bulunmuştur. AMTL’nin afet riski bilgisi ile toplam puan arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir (p:0.01) .

Tablo 4.20. Afet riski bilgisine göre toplam puanların karşılaştırılması

Atatürk Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi;					
	Afet Risk Bilgisi	N	AO±SS	F	p
Toplam puan	Evete	62	109.8±15.5	1.321	0.010
	Hayır	62	103.0±13.2		
Fatih Anadolu Lisesi;					
	Afet Risk Bilgisi	N	AO±SS	F	p
Toplam puan	Evete	176	102.3±14.0	2.222	0.053
	Hayır	126	105.3±12.3		

Tablo 4.21’de okul türüne göre afet çantasının olup olmasının analizi verilmiştir. Bulgulara göre AML’nde öğrencilerin 24’ü (%19.4) afet çantası bulundurmakta, 100 (%80.6) öğrenci ise afet çantası olmadığını belirtmiştir. FAL’nde öğrencilerin 44’ü (%14.6) afet çantası olduğunu, 258 (%85.4) öğrenci ise afet çantası olmadığını belirtmiştir. Okul türlerine göre afet çantası bulundurma yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (p:0.22).

Tablo 4.21. Okul türüne göre afet çantasının olup olmasının analizi

	Çanta Var		Çanta Yok		Toplam	
	n	%*	n	%*	n	%**
AMTL	24	19.4	100	80.6	124	29.1
FAL	44	14.6	258	85.4	302	70.9
Toplam	68	16.0	358	84.0	426	100.0

X²: 1.501 p:0.221 *:sadır **:sütun

Tablo 4.22’de okul türüne göre afetlere yeterince hazırlığın olup olmasının analizi verilmiştir. Bulgulara göre AML’nde öğrencilerin 47’ü (%37.9) yeterince hazırlığı olduğunu, 77 (%62.1) öğrenci ise yeterince hazırlığı olmadığını belirtmiştir. FAL’nde öğrencilerin 103’ü (%34.1) yeterince hazırlıklı olduğunu, 199 (%65.9) öğrenci ise yeterince hazırlıklı olmadığını belirtmiştir. Okul türlerine göre afetlere karşı yeterince hazırlıklı olma yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (p:0.50).

Tablo 4.22. Okul türüne göre afetlere yeterince hazırlığın olup olmamasının analizi

	Yeterince Hazırlığı var		Yeterince Hazırlığı yok		Toplam	
	n	%*	n	%*	n	%**
AMTL	47	37.9	77	62.1	124	29.1
FAL	103	34.1	199	65.9	302	70.9
Toplam	150	35.2	276	64.8	426	100.0

X²:0.556 p:0.503 *:satur **:sütun

Tablo 4.23’de okul türüne göre afet riski bilgisi olup olmamasının analizi verilmiştir. Bulgulara göre AML’nde öğrencilerin 62’si (%50.0) yaşadığı bölgenin afet riski bilgisi olduğunu, 62 (%50.0) öğrenci ise afet riski bilgisi olmadığını belirtmiştir. FAL’nde öğrencilerin 176’sı (%58.3) afet riski bilgisi olduğunu, 126 (%41.7) öğrenci ise afet riski bilgisi olmadığını belirtmiştir. Okul türlerine göre yaşadığı bölgenin afet riski bilgisi olma yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (p:0.13).

Tablo 4.23. Okul türüne göre afet riski bilgisi olup olmamasının analizi

	Afet Riskini Biliyorum		Afet Riskini Bilmiyorum		Toplam	
	n	%*	n	%*	n	%**
AMTL	62	50.0	62	50.0	124	29.1
FAL	176	58.3	126	41.7	302	70.9
Toplam	238	55.9	188	44.1	426	100.0

X²:2.443 p:0.133 *:satur **:sütun

Tablo 4.24’te daha önce afet yaşayıp yaşamamaya göre afetlere yeterince hazırlık durumunun analizi verilmiştir. Daha önce afet yaşayan öğrencilerin 64’ü (%30.5) afetlere yeterince hazırlıklı, 146’sı (%69.5) ise afetlere hazırlıklı değildir. Daha önce afet yaşamayan öğrencilerden 86’sının (%39.8) afetlere hazırlıklı, 130’unun (%60.2) ise afetlere karşı yeterince hazırlıklı olmadıkları saptanmıştır. Daha önce afet

yaşayan öğrencilerin afetlere yeterince hazırlık durumu istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (p:0.04).

Tablo 4.24. Daha önce afet yaşayıp yaşamamaya göre yeterince hazırlık durumunun analizi

	Afetlere Yeterince Hazırlıklıyım		Afetlere Yeterince Hazırlıklı Değilim		Toplam	
	n	%*	n	%*	n	%**
Daha Önce Yaşayanlar						
Afet	64	30.5	146	69.5	210	49.3
Daha Önce Yaşamayanlar						
Afet	86	39.8	130	60.2	216	50.7
Toplam	150	35.2	270	64.8	426	100.0

$X^2:4.071$ $p:0.044$ *:sadır **:sütun

Tablo 4.25'te afet eğitimi almaya göre afetlere yeterince hazırlık durumunun analizi verilmiştir. Afet eğitimi alan öğrencilerin 62'si (%46.3) afetlere yeterince hazırlıklı, 72'si (%53.7) ise afetlere hazırlıklı değildir. Afet eğitimi almayan öğrencilerden 88'inin (%30.1) afetlere hazırlıklı, 204'unun (%69.9) ise afetlere karşı yeterince hazırlıklı olmadıkları saptanmıştır. Afet eğitimi alan öğrencilerin afetlere yeterince hazırlık durumu istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (p:0.001).

Tablo 4.25. Afet eğitimi almaya göre afetlere yeterince hazırlık durumunun analizi

	Afetlere Yeterince Hazırlıklıyım		Afetlere Yeterince Hazırlıklı Değilim		Toplam	
	n	%*	n	%*	n	%**
Afet Eğitimi Alanlar						
Afet Eğitimi	62	46.3	72	53.7	134	31.5
Afet Eğitimi Almayanlar						
Afet Eğitimi	88	30.1	204	69.9	292	68.5
Toplam	134	35.2	270	64.8	426	100.0

$X^2:10.477$ $p:0.001$ *:sadır **:sütun

5. TARTIŞMA

Çalışmamızda lisede farklı sınıf ve bölümlerde öğrenim gören toplam 426 öğrenciye anket yapılmıştır. Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri, genel afet bilgileri ölçülmüş ve Afete Hazırlık Ölçeği uygulanmıştır. Öğrencilerden 276'sı (%64.8) afetlere yeterince hazırlıklı olmadıklarını belirtmişlerdir. 358 (%84.0) öğrencinin evlerinde acil durum/afet çantası bulunmadığı, 292 (%68.5) öğrencinin afetler konusunda herhangi bir eğitim almadığı saptanmıştır. Çalışmamızda afet eğitimi alan öğrencilerin afetlere yeterince hazırlık durumu ve daha önce afet yaşayan öğrencilerin afetlere yeterince hazırlık durumu istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulunmuştur.

Çelebi tarafından 2014 yılında Kayseri'deki 112 personeli üzerinde yapılmış bir çalışmada benzer şekilde deprem eğitimi ve toplum afet gönüllüleri eğitimi gibi eğitimleri alanların hazırlık düzeyleri anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (12). Osman tarafından 2016 yılında Malezya'da sağlık personelleri üzerinde incelenen başka bir çalışmada eğitim düzeyi ile toplam puanlar arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (45). Özşahin tarafından 2013 yılında Antakya'da yapılmış başka bir çalışmada halkın genel olarak afetlere hazır olmadığı ve bilgi düzeylerinin düşük olduğu saptanmıştır (46). Ragazzoni tarafından 2013 yılında İtalya'da tıp öğrencilerinin afet tıbbi farkındalığı üzerine olan bir araştırmada %90,9'unun herhangi bir afet eğitimi almadığı, kurslara katılmadığı saptanmıştır (50). Araştırmamız sonuçları ile bu çalışmaların sonuçları arasında benzerlik bulunmaktadır. Yapılan araştırmaların sonuçlarına göre verilen afet eğitimlerinin, afet bilgi puanları üzerinde etkili olduğunu, öğrencilerinin çoğunun ve toplumun afetlere hazırlıklı olmadığını görebiliyoruz.

Çalışmamızda afet tatbikatlarına katılım yüzdesi %83.3 iken Arslan tarafından Trakya'da tıp fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada afet tatbikatlarına katılım oranı %48.8'dir (53). Literatüre paralel olarak afet tatbikatına katılan öğrencilerin toplam puanı katılmayan öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Göktekin tarafından 2018 yılında Balıkesir ilinde 112 personelinin afet bilinç düzeylerinin ölçüldüğü bir çalışmada afet tatbikatına katılan personel sayısının çok olduğu ve katılan personelin afete hazırlık düzeylerinin yüksek olduğu, aynı zamanda afet eğitimi alan 112 çalışanlarının afetlere hazır olma hususunda daha iyi oldukları gözlenmiştir (23). Tercan tarafından 2015 yılında Gümüşhane'de yapılan

başka bir çalışmada, afet tatbikatına katılan hemşirelerin puan ortalamaları, tatbikata katılmayanların puanından yüksek bulunmuştur (49). Genel olarak her kurumda yapılan yıllık tatbikatlara katılım ve tatbikatları düzenli uygulama sonucunda afetlere hazırlık ve afet bilinç düzeyleri puanlarında artma gözlenmiştir.

İki okul arasında yapılan çalışmamızda AMTL'nin öğrencilerinin öz yeterlilik toplam puanları sağlık dersleri görmeleri nedeniyle anlamlı olarak yüksek çıkmıştır Şahin tarafından 2018 yılında Burdur'da üniversite öğrencilerine yapılmış bir çalışmada; öğrencilerin %64.9'u afet eğitimi almadıklarını, %86.7'sinin evlerinde afet çantası bulunmadığı ve bölümler arasında karşılaştırma yapıldığında Sağlık Yönetimi bölümü öğrencilerinin toplam puanlarının diğer bölümlerden yüksek olduğu görülmüştür (13). Aksoy tarafından 2014 yılında Düzce ilinde lise öğrencilerinin coğrafya dersindeki deprem eğitimine ilişkin görüşlerinin ölçüldüğü bir araştırmada, Meslek Lisesi öğrencilerinin bilgi düzeyleri Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerine göre daha yüksek çıkmıştır (51). Dökmeçi tarafından 2018 yılında Namık Kemal Üniversitesi öğrencileri üzerinde yürütülen başka bir araştırmada; afet çantası bulundurma, temel afet bilinci ve afete hazırlık gibi sorularda Tıp Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu öğrencileri en yüksek başarı yüzdesine sahiptir. En düşük başarı yüzdesi ise Meslek Yüksekokulları öğrencilerine aittir (52). Yapılan araştırmalara bakacak olursak eğer; sağlık bölümlerinde okuyan ve meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilerin afet bilinç düzeyi puanlarında yükseklik görülmüştür.

Güner tarafından 2016 yılında Çanakkale 112 personellerine uygulanmış bir çalışmada; afet tıbbi bilgi düzeyleri ortanca puanı 72 bulunmuştur. Öğrencilerde olduğu gibi sağlık personellerinin de eğitimleri ile bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki gözlenmiştir (16). Gümüşhane Üniversitesi'nde yapılmış başka bir çalışmada; öğrencilerin %74.0'nın afet eğitimi almadıkları, %88.7' sinin ise acil durum çantası olmadığı saptanmıştır(47). Arslan tarafından Trakya'da Tıp fakültesi öğrencilerinde yapılan bir araştırmada %88.2'sinin afet çantası bulunmadığı saptanmıştır (53). Bizim çalışmamızda da benzer şekilde öğrencilerin %84.0'ü afet çantası bulundurmamaktadır. Aynı zamanda İnal tarafından 2012 yılında yapılan Gümüşhane'deki çalışmada toplam bilgi puanları ile afet bilinci eğitimi alma durumu arasında anlamlı ilişki görülmüştür (47). Toplumun çoğunun evlerinde acil durum/afet çantası bulunmamaktadır. Bu durum afetlere karşı hazırlıklı olmadığımızı gösterir.

Çalışmamızda sınıflar arasında karşılaştırma yapıldığında 9. Sınıfların toplam puan ortalaması diğer sınıflardan istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir ve sınıf

düzeyi ilerledikçe bilgi puan ortalaması düşmektedir. Fakat Yaşar tarafından 2015 yılında Burdur'da yapılmış bir çalışmada; hemşirelik öğrencilerinin afetlerde sağlık hizmetleri ile ilgili bilgi düzeyleri ölçülmüştür ve bulgulardan çıkan sonuca göre, sınıf düzeyi arttıkça afet bilgi düzeyleri artmaktadır. Aynı çalışmada öğrencilerden afetler ile ilgili eğitim alanların afetlerde sağlık hizmeti bilgi düzeyi puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (48). Şahin tarafından 2018 yılında Burdur'da üniversite öğrencilerinin afet bilinç düzeylerinin ölçüldüğü bir diğer çalışmada, lisans öğrencilerinin toplam bilgi puanları ön lisans öğrencilerine göre daha yüksek saptanmıştır (13). Dikmenli tarafından 2019 yılında Kırşehir'de öğretmen adaylarının afet bilinç düzeylerinin ölçüldüğü çalışmada, dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerin birinci sınıfta okuyan öğrencilere göre bilgi puanları daha yüksek çıkmıştır (28). Bizim çalışmamızdaki bu farklılığın nedeninin 9.sınıf öğrencilerinin ortaokul derslerinde 8.sınıfta Fen bilimleri dersi ve Şehrimiz dersi adı altında afet konularını görmelerinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının afet bilinç düzeylerinin ölçüldüğü çalışmada, öğretmen adaylarının afet bilinç algı düzeyi ortalamaları 121.6 ± 9.6 bulunmuştur. Değerlere göre afet bilinç düzeyleri orta düzeydedir. Benzer şekilde Dikmenli tarafından 2019 yılında Kırşehir uygulanan aynı çalışmada; herhangi bir afet yaşayan öğretmen adaylarının yaşamayanlara göre afet bilinç düzeyleri anlamlı olarak daha yüksek çıkmıştır (28). Yaşar tarafından 2015 yılında Burdur'da yapılan bir başka çalışmada üniversite öğrencilerinin afet yaşama durumları ile bilgi puanları karşılaştırıldığında anlamlı ilişki bulunmuştur ve afet yaşayan gençlerin bilgi puanı anlamlı olarak daha yüksektir (48). Bizim çalışmamızda da afet yaşama ile toplam puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Afet yaşayan öğrencilerin toplam puanları daha yüksektir.

Özgüven tarafından 2006 yılında İzmir'de ilköğretim öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada; öğrencilerin %75.8'inin afet eğitimlerini televizyondan aldıkları ifade edilmiştir (4). Bizim çalışmamızda ise öğrencilerin %70.1'i afet eğitimini okuldan aldıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedeninin okul seviyesinden kaynaklandığı düşünülmektedir; yani öğrencilerin lisede öğrenim görüyor olmalarından kaynaklıdır. İlköğretim öğrencilerine verilen afet bilinci eğitiminden önce ve sonra yapılan araştırma sonucunda öğrencilerin toplam puanlarında eğitimden sonra artış olduğu gözlenmiştir (4). Koçak tarafından 2011 yılında Ankara'da 112 personelleri üzerinde yapılmış bir çalışmada afete hazırlık endeksi erkeklerde kadınlara göre istatistiksel olarak daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca afet eğitimi alan çalışanların afete hazırlıklı oldukları

görülmüştür (71). Genel olarak öğrencilerin almış oldukları afet eğitimleri ile afet bilinç düzeylerinin yükseldiği saptanmıştır.

Duong tarafından 2009 yılında Avustralya’da hemşireler üzerinde yapılan bir araştırmada afet eğitiminin sınırlı olduğu, kitlesel olaylarla ilgili sınırlı deneyimin büyük bir sorun oluşturduğu saptanmıştır. Hemşirelerin afete hazırlık düzeylerinin düşük olduğu ve %39’unun hiç afet eğitimi almadıkları görülmüştür (72). Avustralya’da 2013 yılında Arbon tarafından hemşireler üzerinde yapılan başka bir çalışmada, afet bilgi ve becerilerini geliştirmenin, afet eğitimi almanın ve bir aile afet planına sahip olmanın, hemşirelerin herhangi bir afet anındaki hazır olma algılarını geliştirdiği görülmüştür (73). Zarea tarafından 2014 yılında İran’da hemşireler üzerinde yapılan bir çalışmada örgütsel ve yönetsel zorluklar ve eğitim sistemi ile ilgili zorlukların afet hemşireliğinde önemli bir sorun olduğunu göstermiştir. Aynı zamanda afetler ile ilgili eğitimlerin yetersiz olduğu saptanmıştır (74).

Dikmenli tarafından 2019 yılında Kırşehir’de yapılan çalışmada öğretmen adaylarının cinsiyete göre toplam bilgi puanları karşılaştırıldığında kız öğrencilerin bilgi puanları anlamlı olarak yüksek bulunmuştur (28). Literatüre paralel şekilde bizim çalışmamızda da kız öğrencilerin toplam puan ortalamaları erkek öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Şeker tarafından 2014 yılında Van depremi sonrası polis memurlarında yapılan bir çalışmada, polis memurlarının afet sonrasındaki verilen tepkileri, davranışları incelenmiştir. Katılımcıların günlük rutinlerindeki değişimler depremin hasar seviyesine göre anlamlı olarak değişmektedir. Polis memurlarının günlük rutin alışkanlıklarındaki en yüksek değişimi depremde evleri orta derecede hasar gören polislerin yaşadığını göstermektedir. Ayrıca deprem riskini bilme davranışının günlük rutini etkilediği görülmektedir. Bölgenin deprem riskini bilme ve bu bilgiye sahip olmama günlük rutin alışkanlıkları etkilemektedir (76).

Ohnishi tarafından 2013 yılında Japonya’da büyük doğu depreminden sonra okullarda verilen afet eğitimlerinin ulusal müfredatta ne derece mevcut olduğunu belirlemek için yapılan bir çalışmada, afet eğitimlerinin çocukların hayatını kurtarmakta büyük öneme sahip olduğunu ve coğrafi eğitim, haritalar, bölgenin özelliklerini öğrenmekle insanların güvenliğinin artacağı vurgulanmaktadır (77).

Aksoy tarafından 2013 yılında Van ilinde 9. Sınıf öğrencilerinin deprem algılarına yönelik yapılan bir araştırmada öğrenciler “deprem” kavramını kıyamet günü, korku, canavar gibi metaforlar ile açıklamışlardır. Öğrencilerin deprem ve doğal afet

algılarının öğretmenler tarafından gerekli eğitimler ile düzeltilmesi gerektiği önerilmiştir (78).

Miletic tarafından 2013 yılında Sırbistan'da öğrencilerin afet risk algıları ve deprem sırasında gösterdikleri davranışlar değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin %60'ının deprem sırasında gösterdiği davranışların yanlış olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin yaklaşık %21'i deprem sırasında nasıl davranacağını bilmediğini belirtmişlerdir (79).

Kırıkkaya tarafından 2011 yılında Kocaeli'nde ilköğretim öğretmenlerinin afet eğitimi konuları üzerindeki görüşlerinin değerlendirildiği bir çalışmada; afet eğitimine ilişkin yeterli etkinlik kitaplarının bulunmadığı ve öğrencileri MEB sınavlarına hazırlamanın afet eğitimi ile ilgili dersleri işlemelerine engel olduğu saptanmıştır (80).

Özkazanç tarafından 2015 yılında Ankara'da üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış bir çalışmada; öğrencilerin sadece %15,5'inin temel afet eğitimi aldıkları görülmüş ve öğrencilerin %98.9'u aldıkları afet eğitimlerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin %95.2'sinin evlerinde afet çantası bulunmadığı saptanmıştır (81).

Yeni Zelanda'da 2014 yılında çocuklar üzerinde yapılmış bir çalışmada, çocukların ankete verdikleri doğru cevaplar, hane halkının afete hazırlığı gibi olumlu sonuçlar ile afet eğitimi arasında ilişki saptanmıştır. Çocukların afet eğitimlerine katılımı ile kendi kendilerini koruma kapasitelerinin artacağı ve afetlere karşı daha hazırlıklı olacakları belirtilmiştir (82). Nepal'de 2020 yılında DRR (Nepal'de Afet Riskini Azaltma) programının etkililiği ve öğretmenlerin afet bilgi düzeylerinin ölçüldüğü bir çalışmada, öğretmenlerin afet eğitimi, afet azaltma programları hakkında bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu, afetler ile ilgili bilgilerin çoğunu radyodan edindikleri saptanmıştır (83). Nepal'de 2015 yılında yerel halkın afet risk azaltma bilgisinin ölçüldüğü başka bir araştırmada, halkın yaklaşık %20'si afet çantası bulundurmadığını ve bu çantanın afet anında pratik olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca yerel halkın afetler hakkında doğru bilgiye sahip olmadıkları saptanmıştır (84).

Literatür genelinde çalışmamızla benzerliklere baktığımızda toplumun çoğunluğunun afetlere karşı hazır olmadığını, evlerinde afet çantası bulundurmadıklarını görebiliyoruz. Anne ve baba eğitimleri, aile gelir düzeyi gibi faktörler ile afet bilinci toplam puanları arasında anlamlı bir fark saptanamamıştır. Kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre afet bilinci toplam puanları daha yüksek bulunmuştur. Tatbikatlara katılım ile ve afet eğitimlerinin düzenli alınmasıyla afete

hazırlık ve toplam puan ortalamalarında artış olmaktadır. Aynı zamanda sağlık meslek dersleri gören öğrencilerin toplam puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

Yapılan araştırmalardaki farklılık ise; çalışmalarda öğrenim düzeyi arttıkça bilgi düzeyi de paralel olarak artmaktadır. Fakat bizim çalışmamızda 9.sınıf öğrencilerinin toplam puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Bunun nedeni 8.sınıf öğretim müfredatında afet konularını güncel olarak görmelerinden kaynaklıdır. Literatür genelinde lise öğrencileri üzerinde afet bilinç düzeyi ölçmeye yönelik bir çalışma bulunmamaktadır. Çalışmamız ile lise öğrencilerindeki eksiklikleri ortaya koyarak, iki farklı lisede öğrenim gören öğrenciler arasında afete hazırlık/ afet bilinç düzeyi toplam puanlarında fark olduğu saptanmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu tez çalışmasında; Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Fatih Anadolu Lisesi ve Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin afet bilinç düzeylerinin ölçülmesi ile iki okul arasındaki farklılıklar incelenmiş olup, çalışmanın bulguları doğrultusunda şu sonuçlar elde edilmiştir.

- Öğrencilerin 276'sının (%64.8) afetlere yeterince hazırlıklı olmadıkları ve 358'inin(%84.0) evlerinde acil durum/afet çantası bulunmadığı görülmüştür.
- Öğrencilerin 292'sinin (%68.5) afetler konusunda herhangi bir eğitim almadıkları saptanmıştır.
- Afete hazırlık ölçeğine verilen cevapların toplam puan ortalaması 104.4 ± 13.9 olup en düşük puan 52, en yüksek değer 161'dir.
- Ölçek alt puan gruplarının okullara göre karşılaştırılmasında, öz yeterlilik alt grubunun puan ortalaması AMTL'nin öğrencilerinde anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur($p < 0.05$).
- Bölümler arasında toplam puan yönünden istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$).
- İki okul genelinde ve FAL öğrencilerinde 9.sınıfların toplam puan ortalamaları diğer sınıflara göre anlamlı derecede yüksektir ($p < 0.05$).
- FAL'nde kız öğrencilerin toplam puan ortalamaları erkek öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir ($p < 0.05$).
- Afete hazırlık toplam puan ortalamaları öğrencilerin baba eğitim durumları, anne eğitim durumları ve aylık gelire göre değişmemektedir.
- FAL'nde daha önce afet yaşayan öğrencilerin toplam puan ortalamaları ile anlamlı ilişki saptanmıştır ($p < 0.05$).
- Afette can kaybı yaşama ile toplam puan arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$).
- Öğrencilerin 96'sı (%70.1) afetler konusundaki eğitimleri okuldan almaktadırlar.
- Öğrencilerin afet tatbikatına katılması ile toplam puanlarının artmakta olduğu saptanmıştır.

- AMTL'nin öğrencilerinde afet risk bilgisi ile toplam puanları arasında anlamlı ilişki elde edilmiştir ($p<0.05$).
- İki okul genelinde daha önce afet yaşayan öğrencilerin afetlere karşı daha hazırlıklı oldukları saptanmıştır ($p<0.05$).
- Öğrencilerin afet eğitimi almaları ile afetlere yeterince hazırlıklı olmaları arasında anlamlı ilişki elde edilmiştir ($p<0.05$).

Afetler aniden ve olağanüstü gelişen olaylar olduğundan bireylerin bu olayların üstesinden gelebilmeleri için afet bilinç düzeylerinin yüksek olması ve böylelikle afetlere karşı hazırlıklı olmaları gerekmektedir. Afet bilinç düzeylerinin yükselmesi de sonuçlardan görüldüğü üzere eğitimlere bağlıdır. İlkokul ve ortaokullarda hayat bilgisi, fen bilimleri, sosyal bilgiler ve şehrimiz dersleri adı altında afet konularına değinilmektedir. Lise düzeyinde ise sadece biyoloji ve coğrafya derslerinde afet konuları işlenmektedir. Bu durum eğitim müfredatı açısından yetersizdir. Ders müfredatları içerisinde afet eğitimine daha fazla ağırlık verilmeli, gerekirse seçmeli derslerle doğal afetler gibi konuların, çevredeki risklerin çocukların öğrenmesi sağlanmalıdır. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının ise çocuklara afetler konusunda daha verimli olabilmeleri açısından hem pedagojik eğitimlerinde hem de öğretmenlik sürecinde seminerler vasıtasıyla afet eğitimlerini güncel olarak sürekli tamamlamaları gerekmektedir.

Öğrencilerin çoğunun evinde afet çantası bulunmaması ailelerinin de afet bilinç düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir. Öğrencilerde afet bilinci kazandırabilmek için ailelerinde bu eğitim sürecine dâhil edilmesi gerekmektedir. Eğitim bir bütün olarak değerlendirilmeli ve ailede bu süreçte aktif olarak rol almalıdır. AFAD vb. kuruluşlar tarafından toplumun bilinçlendirilmesi, kitapçıklar dağıtılarak ve belli aralıklarla planlı yapılan konferanslar ile sağlanarak, toplum afetlere hazırlanabilir.

Öğrencilerin afet eğitimlerini okuldan sonra en çok televizyondan aldıklarını sonuçlardan görebiliyoruz. Medyanın da afet eğitimi açısından önemi büyüktür. Afetlerden sonra medya aktif olarak rol almaktadır, fakat bu durum afet öncesinde olursa olası riskler önlemiş olur. Medyada afetler ile ilgili kamu spotları, afet öncesi, sırası ve sonrasında önlemek için yapılacaklar gibi videolar gösterilebilir.

Tatbikatlar ile afetlere hazırlık ve afet bilinç düzeyinin arttığı görülmektedir. Bu durumda okullarda yapılan tatbikatların artırılması ve düzenli olarak tekrarlanması sağlanmalı, eksiklikler görülerek önlemler alınmalıdır. Aynı zamanda AFAD ile

işbirliğine gidilerek tüm öğrencilerin mobil deprem simülasyon merkezlerini görmelerini sağlanmalı ve afet deneyimleri arttırılmalıdır.

KAYNAKÇA

1. Şen G, Ersoy G. Hastane afet ekibinin afete hazırlık konusundaki bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2017, 6.4: 122-30.
2. Kozyel M, Çalışkan C, Koçak H, Sarı B. Türkiye’de afet yönetimiyle ilgili üniversite düzeyinde eğitim ve öğretim girişimleri. *Hastane Öncesi Dergisi* 2018, 3(2): 131-9.
3. AFAD. Türkiye’de Afet Yönetimi ve Doğa Kaynaklı Afet İstatistikleri, https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/35429/xfiles/Turkiye_de_Afetler.pdf 12 Nisan 2020.
4. Özgüven B. İlköğretim Öğrencilerine Verilen Temel Afet Bilinci Eğitiminin Bilgi Düzeyine Etkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2006.
5. İnal E, Kaya E, Altuntaş KH. Türkiye’de örgün eğitimin afet yeterliliği açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* 2018, 37: 114-27.
6. Afet ve Acil durum Yönetimi Başkanlığı, Deprem Dairesi Başkanlığı. 24 Ocak 2020 Sivrice (Elazığ) Depremi Raporu, Ankara Şubat 2020. <https://deprem.afad.gov.tr/depremdokumanlari> 13 Nisan 2020.
7. Karadoğan S. Malatya Kenti ve Yakın Çevresi İçin Olası Doğal Riskler ve Afet Yönetimi(GIS Ortamında Örnek Bir Uygulama), *TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemleri Kongresi, Karadeniz Teknik Üniversitesi. Trabzon, 30 Ekim-02 Kasım 2007.*
8. Yıldız A. Ülkemizde Afet Yönetimi, Gümüşhane Örneği İle Gümüşhane’de Yaşayan Üniversite Gençlerinin Afetle İlgili Bilgi Düzeyleri. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek lisans tezi, Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi, 2014.
9. Işık Ö, Aydınlioğlu HM, Koç S, Gündoğdu O, Korkmaz G, Ay A. Afet yönetimi ve afet odaklı sağlık hizmetleri. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 2012, 28.2: 82-123.
10. Erkal T, Değerliyurt M. Türkiye’de afet yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi* 2009, 14(22):147-64.

11. T.C. Sağlık Bakanlığı. Afetlerde Sağlık Hizmetleri Yönetimi. <https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/afetlerdesaglikhizmetleriyonetimi.pdf> 12 Nisan 2020.
12. Çelebi İ. Kayseri 112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Görev Yapan Sağlık Personelinin Deprem Bilgi Düzeyi, Depreme Hazırlık Durumu ve Etkiyen Etmenler. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2014.
13. Şahin Y, Lamba M, Öztop S. Üniversite öğrencilerinin afet bilinci ve afete hazırlık düzeylerinin belirlenmesi. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi* 2018, 3(6):149-59.
14. AFAD. Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü. <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu> 12 Nisan 2020.
15. Türkiye Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunu, 2. Madde, T.C. Resmi Gazete, Sayı: 27261, 17 Haziran 2009.
16. Sevinç Ö, Güner Y, Til A. Çanakkale ili 112 acil sağlık hizmetleri istasyonlarında çalışan personelin afet tıbbi konusundaki bilgi düzeyleri. *Pamukkale Tıp Dergisi* 2018, 11(2): 119-25.
17. Kadioğlu M. Afet Yönetimi Beklenilmeyeni Beklemek, En Kötüsünü Yönetmek, *TC. Marmara Belediyeler Birliği Yayını*, İstanbul, 2011: 24-37.
18. Kadioğlu M. Modern, Bütünleşik Afet Yönetiminin Temel İlkeleri; Kadioğlu, M. ve Özdamar, E., (editörler), Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri, *JICA Türkiye Ofisi Yayınları*, Ankara, 2008: 1-34.
19. Maya, İ. ve Sarı, B. Türkiye’de afet eğitimi ve MEB müfredatındaki afet eğitimi konularının değerlendirilmesi. 8. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 2016.
20. Doğan A. Afet acil müdahale dönemleri için insan gücü planlaması yapmak. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi, Ankara: Atılım Üniversitesi, 2007.
21. Akyel R. Afet yönetim sistemi: Türk Afet Yönetiminde Karşılaşılan Sorunların Tespit ve Çözümüne İlişkin Bir Araştırma. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Doktora tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, 2007.
22. Taşkiran G. Bir Kamu Üniversitesi Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Afetlere Hazır Oluşluluk Durumları. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2015.

23. Göktekin Z. 112 Acil Sağlık Hizmetleri Çalışanlarının Afet Bilinç Algı Düzeylerinin Belirlenmesi; Balıkesir İli Örneği. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Afet Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi, Çanakkale: Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, 2018.
24. AFAD. Türkiye’de afetler. <http://www.afad.gov.tr> 08 Nisan 2020.
25. Ergünay O. Afet Yönetimi: Genel İlkeler, Tanımlar, Kavramlar. (3-10) https://www.academia.edu/1983074/Afet_Y%C3%B6netimi_Nedir 08 Nisan 2020.
26. Dikmenli Y, Gafa İ. Farklı eğitim kademelerine göre afet kavramı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2017, 44: 21-36.
27. Başbüyük A. Yetişkinlerde deprem bilgisi ve etkili faktörlerin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 2004,161: 205-18.
28. Dikmenli Y, Yakar H. Öğretmen Adaylarının Afet Bilinci Algı Düzeylerinin İncelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2019, 16.1: 385-16.
29. Marla A, Yasamin O. Izadkhan. Concept note: formal and informal education for disaster risk reduction. *Proceedings of the International Conference on School Safety*, Islamabad, Pakistan. Vol. 1416. 2008.
30. UNISDR .2006-7 Campaign ,Disaster Reduction Begins in Schools. <https://www.undrr.org/publication/disaster-risk-reduction-begins-school-2006-2007-world-disaster-reduction-campaign> 13 Nisan 2020.
31. UNDRR. What is the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction. <https://www.undrr.org/implementing-sendai-framework/what-sf> 11 Nisan 2020.
32. Macit İ. Bütünleşik Afet Yönetiminde Sendai Çerçeve Eylem Planının Beklenen Etkisi. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi* 2019, 5.1: 175-86.
33. Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği, 2018/11275 Türkiye Deprem Tehlike Haritası ve Parametre Değerleri Hakkında Karar. T.C. Resmi Gazete, sayı: 30364, 18 Mart 2018.
34. AFAD,2018 Türkiye Deprem Tehlike Haritası https://deprem.afad.gov.tr/deprem-tehlike-haritasi_12 Nisan 2020
35. AKUT (Arama Kurtarma Derneği). <https://www.akut.org.tr/tarihce> 12 Nisan 2020

36. Akçıl Ö. Yeniden Düzenlenmiş Temel Afet Bilinci Eğitim Programının Okul Dışı Bilim Öğrenme Ortamında Etkililiğinin İncelenmesi. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi* 2014, 31.2: 99-126.
37. MEB. https://oygm.meb.gov.tr/www/okul-tabanlı-afet-egitimi-ii_projesi/icerik/464 12 Nisan 2020.
38. Afete Hazırlık Eğitim Birimi (AHEB) (2009). Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Afete Hazırlık Birimi, <http://www.koeri.boun.edu.tr/aheb/tarihce.asp> 12 Nisan 2020.
39. Sertel S, Sanyürek B. Cumhuriyet Dönemi'nde Malatya'da Meydana Gelen Afetler (1929-1974). *JASSS* 2017,61: 381-411.
40. MALATYA. <http://malatya.gov.tr/malatya-il-haritasi> 13 Nisan 2020.
41. Deprem Araştırma Merkezi, Atatürk Üniversitesi, 24 Ocak 2020 (20:55 TS) Mw=6.8 Elazığ-Sivrice Depremi Değerlendirme Raporu, Erzurum, 26 Ocak 2020.
42. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. Öğretim Programlarını İzleme ve Değerlendirme Sistemi Öğretim Programları. <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>. 13 Nisan 2020.
43. İnal E, Nuri D. Improvement of general disaster preparedness belief scale based on health belief model. *Prehospital and disaster medicine* 2018,33.6 :627-36.
44. İnal E. Acil Durumlara/Afetlere Bireysel Hazırlığı Değerlendirmek için Sağlık İnanç Modeli'ne Dayalı Ölçek Geliştirme. Halk Sağlığı Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Doktora tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2015.
45. Osman NS, Ahayalimudin N, Disaster management: Emergency nursing and medical personnel's knowledge, attitude and practices of the East Coast region hospitals of Malaysia. *Australasian Emergency Nursing Journal*, 2016, 19.4: 203-9.
46. Özşahin E, Kaymaz Ç.K. Afet Kültürünün Değerlendirilmesine Bir Örnek: Antakya Şehri. 2. *Türkiye Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı*, 2013, 1-8.
47. İnal E, Kocagöz S, Turan M. Temel afet bilinç ve hazırlık düzeyinin saptanmasına yönelik bir araştırma. *Türkiye Acil Tıp Dergisi*, 2012, 12.1: 15-9.
48. Hisar K.M, Yurdakul A. Bir üniversitenin hemşirelik öğrencilerinin afetlerde sağlık hizmetleri ile ilgili bilgilerinin değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2015, 3.2: 54-65.

49. Tercan B. Hemşirelerin Afetlere Karşı Hazır Olma Durumları ve Hazırlık Algıları. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afet Yönetimi Anabilim dalı. Yüksek lisans Tezi. Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi, 2015.
50. Ragazzoni L. Italian medical students and disaster medicine: awareness and formative needs. *American Journal of Disaster Medicine*, 2013, 8.2: 127-36.
51. Aksoy B, Sözen E. Lise öğrencilerinin coğrafya dersindeki deprem eğitimine ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Düzce ili örneği). *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2014, 7.1: 279-97.
52. Dökmeci A.H, Meriç F. Namık Kemal Üniversitesi Öğrencilerinin Temel Afet Farkındalığının Değerlendirilmesi. *Afet ve Risk Dergisi*, 2018, 1.2: 106-13.
53. Arslan E, Sayhan M.B, Salt Ö. Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Afet-Acil Durumlar Hakkında, Bilgi Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi. *Anatolian Journal of Emergency Medicine*, 2018, 1.1: 5-10.
54. Ersoy Ş. 2015 Yılı'nın Doğa Kaynaklı Afetleri. *Dünya ve Türkiye. Jeoloji Mühendisleri Odası, Ankara*, 2016.
55. Atalay S. Acil durum hizmet grupları verilerinin standartlaştırılması ve TABİS'e uygun hale getirilmesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Jeodezi ve Fotogrammetri Anabilim Dalı, Yüksek lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi , 2010.
56. Tıpler K. Hazır mısın? Yeni Zelanda okullarında acil duruma hazırlık. *Uluslararası afet riskini azaltma dergisi* , 2017, 25: 324-33.
57. Ronan K.R, Haynes K, Towers B, Alisic E, Ireland N, Amri A, Petal M. Child-centred disaster risk reduction: Can disaster resilience programs reduce risk and increase the resilience of children and households?. *Australian Journal of Emergency Management, The*, 2016, 31(3), 49.
58. Hammad K.S. Moments of disaster response in the emergency department (ED). *Australasian Emergency Nursing Journal*, 2017, 20.4: 181-85.
59. Varol A. Afet Yönetimi, Afet Eğitimi ve Afet Farkındalığı: Amerika Örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2019, 29.1: 193-204.
60. Işık Ö, Afet yönetimi ve afet odaklı sağlık hizmetleri. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 2012, 28.2: 82-123.
61. Yüksel E, Limoncu S. Afet Sonrası Sürdürülebilir Geçici Eğitim Yapılarının Yaşam Süreçlerindeki Eylem Adımları ve Öneriler. *Megaron*, 2013, 8.1.

62. Bayram A, Güler S. B. Doğal Afetlerle İlgili Kuruluşların Önem ve Sorumluluk Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi: İstanbul Örneği. *Hittit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2016, 9.2: 665-86.
63. Gaillard J.C. Afet çalışmaları içten dışa. *Afetler* , 2019, 43: 7-17.
64. Kırıkkaya E.B, Ünver A. O, Çakın O. Teachers views on the topic of disaster education at the field on elementary science and technology curriculum. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2011, 5.1: 24-42.
65. Özmen B, Gerdan S, Ergünay O. Okullar için Afet ve Acil Durum Yönetimi Planları. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 2015, 3.1: 37-52.
66. Öztürk M.K. Sınıf öğretmeni adaylarının deprem deneyimleri üzerine bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2013, 28.28-1: 308-19.
67. Koç H. Türk basınının doğal afetlere ilişkin bakış açısını belirlemeye yönelik bir inceleme. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 2013, 5.2: 121-37.
68. Özmen B, Özden T. Türkiye'nin afet yönetim sistemine ilişkin eleştirel bir değerlendirme. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 2013, 49.
69. Çelebi İ, Uçku Ş.R. Kayseri ili 112 acil sağlık hizmetlerinde görev yapan sağlık personelinin deprem bilgi düzeyi ve etkileyen etmenler. *Hastane Öncesi Dergisi* 2007, 2(2): 91-103.
70. Coppola D.P. Introduction to international disaster management. The United States of America, Butterworth-Heinemann, 2007 : 209-40.
71. Koçak H, Çalışkan C, Kaya E, Yavuz Ö, & Altintas K. H. Determination of individual preparation behaviors of emergency health services personnel towards disasters. *Journal of Acute Disease*, 2015, 4(3), 180-5.
72. Duong K. Disaster education and training of emergency nurses in South Australia. *Australasian Emergency Nursing Journal*, 2009, 12(3), 86-92.
73. Arbon P, Ranse J, Cusack L, Considine J, Shaban R. Z, Woodman R. J, & Mitchell B. Australasian emergency nurses' willingness to attend work in a disaster: a survey. *Australasian Emergency Nursing Journal*, 2013, 16(2), 52-7.

74. Zarea K, Beiranvand S, Sheini-Jaberi P, & Nikbakht-Nasrabadi A. Disaster nursing in Iran: Challenges and opportunities. *Australasian emergency nursing journal*, 2014, 17(4), 190-6.
75. Sarı B. Türkiye’de Afet Eğitimi Uygulamalarının Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Afet Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi, Çanakkale: Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, 2016.
76. Şeker B.D. ve Akman E. Van depremi sonrası duygusal, bilişsel ve davranışsal tepkiler: Polis örnekleme incelemesi. *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2014, 16(27), 215-231.
77. Ohnishi K. ve Mitsuhashi H. Geography education challenges regarding disaster mitigation in Japan. *Review of International Geographical Education Online*, 2013, 3(3), 230-40. <http://www.rigeo.org/vol3no3/RIGEO-V3-N3-2.pdf> 12 Nisan 2020.
78. Aksoy B. Depremi yaşamış olan 9. sınıf öğrencilerinin “Deprem” Kavramına yönelik algılarının nitel açıdan incelenmesi. *Journal of World of Turks*, 2013, 5(1), 247-65.
79. Panic M, Majkic J.K. ve Milijanovic D. Importance of natural disaster education case study of the earthquake near the City of Kraljevo. *J. Geogr. Inst. Cvijic*, 2013, 63(1), 75-88.
80. Kırıkaya E.B, Çakın O. ve Ünver A.O. İlköğretim fen ve teknoloji programında yer alan afet eğitimi konularına ilişkin öğretmen görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2011, 5(1), 24-42.
81. Ozkazanc S, Yuksel U.D. Evaluation of disaster awareness and sensitivity level of higher education students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2015, 197, 745-53.
82. Johnson V.A, Ronan K.R, Johnston D.M, Peace R. Evaluations of disaster education programs for children: A methodological review. *International journal of disaster risk reduction*, 2014, 9, 107-23.
83. Tuladhar G, Yatabe R, Dahal R.K, Bhandary, N.P. Assessment of disaster risk reduction knowledge of school teachers in Nepal. *International Journal of Health System and Disaster Management*, 2015, 3(1), 20.

84. Tuladhar G, Yatabe R, Dahal R.K, Bhandary N.P. Disaster risk reduction knowledge of local people in Nepal. *Geoenvironmental Disasters*, 2015, 2(1), 1-12.
85. Hosseini K.A, Hosseini M, Izadkhah Y.O, Mansouri B, Shaw T. Main challenges on community-based approaches in earthquake risk reduction: case study of Tehran, Iran. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 2014, 8, 114-24.
86. Kala C.P. Deluge, disaster and development in Uttarakhand Himalayan region of India: challenges and lessons for disaster management. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 2014, 8, 143-52.
87. Cavallo A, Ireland V. Preparing for complex interdependent risks: a system of systems approach to building disaster resilience. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 2014, 9, 181-93.

EKLER

EK-1. Özgeçmiş

İsim Soyisim:	Büşra ÖZEN
Doğum Tarihi:	15.05.1996
Doğum Yeri:	Elazığ
Cep Telefonu:	0534 030 3923
E-Posta:	busraozen6706@gmail.com
Eğitim Durumu:	
2018- Devam	İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı
2014-2018	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü
2010-2014	Atatürk Anadolu Sağlık Meslek Lisesi Hemşirelik Bölümü
2017-2018	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/ Eğitim Fakültesi Pedagojik Formasyon Eğitimi
Çalıştığı Kurum:	Kayseri Ahi Evran Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi/ Öğretmen
Yabancı Dil:	YÖKDİL/67,500 (2019)
Sertifikalar:	Afet Bilinci Eğitimi (2017)

EK-2. Etik Kurul Onay Formu

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU (Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu)			
Oturum Tarihi	Oturum Sayısı	Karar Sayısı	
02.07.2019	11	2019/264	
<p>Karar No: 2019/264: Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu 02.07.2019 tarihinde İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi İbn-i Sina Toplantı Salonunda toplandı. İnönü Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı'n da Prof. Dr. Metin Fikret GENÇ'in sorumlu araştırmacı olduğu; Kayseri Ahi Evran Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde Öğretmen Büşra ÖZEN'in yardımcı araştırmacı olduğu; "Malatya Kent Merkezindeki Farklı İki Lisede Öğrencilerin Afet Bilinç Düzeylerinin Ölçülmesi" başlıklı çalışması Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi açısından uygun olup-olmadığı hususundaki başvurusuna ilişkin raportör raporu görüşüldü. Çalışma Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi açısından değerlendirildiğinde Kurum İzin Belgesinin sonradan dosyaya eklenmesi şartıyla <u>etik onayı verilmesine</u>; oy birliği ile karar verildi.</p>			
Prof. Dr. Osman CELBİŞ Etik Kurul Başkanı			
Prof. Dr. Kadir ERTEM Etik Kurul Başkan Yrd.	KATILDI	Prof. Dr. Gülsen GÜNEŞ Etik Kurul Üyesi	KATILMADI
Prof. Dr. Cemşit KARAKURT Etik Kurul Üyesi	KATILDI	Prof. Dr. Yüksel SEÇKİN Etik Kurul Üyesi	KATILDI
Prof. Dr. Sermin TİMUR TAŞHAN Etik Kurul Üyesi	KATILDI	Prof. Dr. Barış OTLU Etik Kurul Üyesi	KATILDI

EK-3. Anket İzni

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 61316475-44-E.15348882
Konu : Anket Uygulama İzin Onayı
(Büşra ÖZEN)

27.08.2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : MEB. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22.08.2017 tarih ve 12607291 sayılı 2017/25 Genelgesi.

İnönü Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 16.08.2019 tarih ve 50235129-300 E.1603712501 sayılı yazılarında, Üniversitenin Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Büşra ÖZEN'in Prof.Dr. Metin Fikret GENÇ danışmanlığında "Malatya Kent Merkezindeki Farklı İki Lisede Öğrencilerin Afet Bilinç Düzeylerinin Ölçülmesi" konulu anket çalışmasını ilimiz Yeşilyurt Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Battalgazi Fatih Anadolu Lisesi öğrencilerine uygulamayı talep etmekte olup, Anket-Tez Araştırma ve Değerlendirme Komisyonumuz, 21/08/2019 tarihinde yapılan toplantıda; ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, denetimleri ilgili okul müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmek üzere, derslerin aksatılmaması kaydıyla, gönüllülük esasına göre anket uygulamasını ilgi genelge gereği uygun görmüş olup, Müdürlüğümüzce de uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Erhan PELİTOĞLU
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
27.08.2019

Ali DEMİR
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdür V.

Adres:
Elektronik Ağ: malatya.meb.gov.tr
e-posta: ortaogretim44@meh.gov.tr

Bilgi için: ortaogretim şubesi
Tel: 0 (422) 280 45 06
Faks: 0 (422) 280 45 49

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden fa0f-d471-32b0-b5b2-32d7 kodu ile teyit edilebilir.

EK-4. Anket Formu

Değerli Öğrenciler,

Bu anket formu, “Malatya Kent Merkezindeki Farklı İki Lisede Öğrencilerin Afet Bilinç Düzeylerinin Ölçülmesi” konusunu belirlemek amacıyla hazırlanmış olup, elde edilen bilgiler gizli tutulacak ve başka bir amaçla kullanılmayacaktır.

Veri toplama amacı ile size verilen anket formundaki her bir soruyu, araştırmanın güvenilir olması için içtenlikle ve doğru olarak cevaplamanız gerekmekte olup ilgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Danışman: Prof.Dr.M.Fikret GENÇ
Yükseklisans Öğrencisi Büşra ÖZEN
İnönü Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı
busraozen6706@gmail.com

I. BÖLÜM

SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER ANKET FORMU

1.Okulunuz ile ilgili uygun seçeneği “X” işareti koyarak işaretleyiniz.

- Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
Fatih Anadolu Lisesi

-Cevabınız **Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi** ise **2.** Soruyu yanıtlayınız.

Cevabınız **Fatih Anadolu lisesi** ise **3.** soruya geçiniz.

2.Bölümünüz ile ilgili uygun seçeneği “X” işareti koyarak işaretleyiniz.

- Sağlık Bakım Teknisyenliği
Ebe Yardımcılığı
Hemşire Yardımcılığı

3.Sınıfınız ile ilgili uygun seçeneği “X” işareti koyarak işaretleyiniz.

- 9.sınıf 10.Sınıf 11.Sınıf 12.Sınıf

4. Cinsiyetiniz ile ilgili uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyniz.

Erkek Kadın

5. Babanızın eğitim düzeyi ile ilgili uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyniz.

Okuryazar değil Okuryazar İlkokul mezunu

Ortaokul mezunu Lise mezunu Üniversite mezunu

6. Annenizin eğitim düzeyi ile ilgili uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyniz.

Okuryazar değil Okuryazar İlkokul mezunu

Ortaokul mezunu Lise mezunu Üniversite mezunu

7. Ailenizin aylık gelir düzeyi ile ilgili uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyniz.

500-1000TL 1000-2000TL 2000-3000TL 3000-4000TL

4000-5000TL 5000-6000TL 6000TL Üzeri

8. Daha önce afet yaşadınız mı?

Evet Hayır

9. Bu afet sırasında can kaybı yaşadınız mı?

Evet Hayır

10. Afetlere Yeterince Hazırlık mısınız?

Evet Hayır

11. Evinizde acil durum / afet çantanız var mı?

Evet Hayır

12. Afetler konusunda herhangi bir eğitim aldınız mı?

Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyniz (Okulda aldığınız eğitim hariç)

Evet Hayır

13. Eğitim aldıysanız nereden aldınız?

- Televizyondan İnternet ortamından
 Okuldan Arkadaşlardan Diğer.....

14. Herhangi bir afet tatbikatına katıldınız mı?

- Katıldım Katılmadım

15. Yaşadığımız bölgenin afet riski ile ilgili bilginiz var mı?

- Evet Hayır

II.BÖLÜM
Afete Hazırlık Ölçeği

Madde No	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Algılanan Duyarlılık					
1. Önümüzdeki birkaç yıl içinde Acil durum/Afet yaşama ihtimalim çok yüksektir.					
2. Yaşamımın herhangi bir döneminde Acil durum/Afet yaşayacağımı göz önünde bulundururum.					
3. Acil durumlara/Afetlere hazırlıkta bina dayanıklılığını artırmak benim için önemlidir.					
4. Acil durumlara/Afetlere hazırlıkta acil durum/afet çantası hazırlamayı önemsemem.					
5. Yakın çevrem ile acil durumlarda/afetlerde gerekli acil iletişim numaraları hakkında konuşurum.					
6. Evdeki sabitlenebilecek eşyaları sabitlemeyi gereksiz buluyorum.					
Algılanan Ciddiyet					
7. Acil durum/Afet yaşama ihtimalini düşünmek beni korkutur.					
8. Acil durum/Afet yaşarsam hayatımda hiçbir şey değişmeyecek.					
Madde No	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
9. Acil durumlar/Afetler sonucunda ölmekten korkarım.					

Algılanan Yarar						
10. Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmak acil durumlar/afetler sonrası ölüm riskini azaltabilir.						
11. Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmam aile bireylerimi de koruyacaktır.						
12. Acil durumlara/Afetlere hazırlık yapmak acil durumlarda/afetlerde ihtiyaçlarıma karşılık verecektir.						
Algılanan Engeller						
13. Acil durumlara/Afetlere hazırlık yapmaktan çok daha önemli sorumluluklarım var.						
14. Acil durumlara/Afetlere hazırlık yapmak için yeterli param yok.						
15. Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmak çok fazla zamanımı alır.						
Madde No	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
16. Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmak için yeterli bilgim yok.						
17. Kaderimde Acil durumlarda/Afetlerde ölmek varsa ölürüm.						
18. Aile için afet planının anlaşılması zordur.						
Eyleme Geçiriciler						
19. Aile üyelerim Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmanın gerekliliği konusunda beni bilgilendirmezler.						
20. Arkadaşlarım Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmanın gerekliliği konusunda beni aydınlatırlar.						

21. Fikirlerine önem verdiğim insanlar acil durumlara/afetlere hazırlıklı olma konusunda beni yönlendirirler.					
22.Acil durum/Afet konusundaki politikalar beni Acil Durumlar/Afetler konusunda hazırlıklı olmaya teşvik ederler.					
Madde No	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
23.Kitapçıklar, gazeteler, broşürler beni yeterince bilgilendirmezler.					
Öz Yeterlilik					
24.Temel ilk yardım uygulayabilirim.					
25.Yangın söndürme cihazını kullanamam.					
26.Mahallemde yaşayanlarla birlikte Acil durumlar/Afetler ile ilgili tahliye planı oluşturamam.					
27.Acil durum/Afet sonrası ihtiyacım olursa psikolojik destek almak için gerekli hizmete erişebilirim.					
28.Yangın çıkmasına neden olacak tehlikeleri belirleyebilirim.					
29.Evde sabitlemesi gereken eşyaları sabitleyebilirim.					
30.Basit düzeyde olsa dahi arama-kurtarma yapamam.					
31.Depremden korunmak için yaşadığım evde/binada güvenli yer belirleyebilirim.					

Anket bitti. Katılımınız için teşekkür ederim.